

ELŐTERJESZTÉS

a Magyar Tudományos Akadémia 1990. évi rendes közgyűléséhez
új rendes és levelező tagok választására

1990. május

I.

Előzmények

1. A "régii" Alapszabályhoz csatlakozó Testületi Ügyrend 2.1 pontja kimondja, hogy "az Elnökség ötévenként két alkalommal tesz előterjesztést a közgyűlésnek új levelező és rendes tagok választására". (Az új Alapszabály a választások ütemezéséről nem intézkedik, az új Testületi Ügyrend kidolgozása pedig még folyik) E ciklusban 1987-ben volt rendes és levelező tagválasztás.

Mindezek alapján az Elnökség 24/1989, illetve 45/1989 sz. határozataiban úgy döntött, hogy az 1990. évi rendes közgyűlésnek javasolja új hazai tagok választását, s az előkészítés ütemtervét ennek megfelelően szabta meg.

2. Az előirt határidőre rendes tagokra 35, levelező tagokra 142 ajánlás érkezett.

A tudományos osztályok - az Alapszabály vonatkozó rendelkezéseinek megtartásával - 34 rendes és 66 levelező tagot (közülük 8 korhatár feletti) szavaztak meg. Időközben azonban a VII. Osztály által megszavazott 52 éves Ruff Imre elhunyt, így az új levelező tagjelöltek száma 65-re csökkent.

3. A választható új levelező tagok számát illetően az új Alapszabály 12.§ (1) bekezdése kimondja, hogy "a 70 évesnél fiatalabb akadémikusok száma egyidejűleg legfeljebb 200 lehet."

Az MTA hazai tagjainak száma 1990. április 30-án 224 fő (a rehabilitált külföldön élő 5 tagjával együtt), közülük 74 korhatár feletti, 150 korhatár alatti, így a választható korhatár alattiak száma 50 fő.

4. Az Elnökség, alelnökökből álló alkalmi bizottságot küldött ki a hazai tagválasztással kapcsolatos közgyűlési előterjesztés előkészítésére.

A bizottság javasolta, hogy az Elnökség az osztályok által megszavazott

- mind a 34 rendes tagjelöltet ajánlja megválasztásra a közgyűlésnek azzal, hogy - összhangban a II. Osztály előterjesztésével - Kumorovitz L. Bernát, Váczy Péter, Wellmann Imre levelező tagok esetében a szokásos eljárási rend mellőzésével kerüljön sor rendes taggá választásukra, mintegy részeként a rehabilitálásnak.

A javaslattal az Elnökség egyetértett.

- A 65 levelező tagjelöltet illetően javasolta a bizottság, hogy :

- = mind a 8 korhatár feletti levelező tagjelölt megválasztását ajánlja az Elnökség a közgyűlésnek;

- = az 57 korhatár alatti jelölt esetében mind az 50 "szabad hely" betöltése történjék meg, s a továbbiakban

- = az Alapszabály 8.§ (4) bekezdésének megfelelően történjék az eljárás, melyszerint "Az Elnökség állást foglal minden jelölt ügyében. Ennek során eldönti, hogy a jelöltek közül osztályonként kiket javasol megválasztásra a közgyűlésnek. Az Elnökség az osztály által meghatározott sorrendet csak akadémiai érdekből változtathatja meg. Ehhez ki kell kérnie az illetékes osztály egyetértését, s a változtatást a közgyűlési előterjesztésben meg kell indokolnia."

Az Elnökség a javaslatokkal egyetértett.

5. Az Elnökségnek azonban ahhoz, hogy eleget tegyen az Alapszabály előzőekben már idézett 8.§ (4) bekezdése szerinti kötelezettségének konkrét javaslatot kell tennie a közgyűlés számára az "igények" (57 jelölt) és a "lehetőségek" (50 hely) összhangba hozatalára vagyis, hogy kiket javasol megválasztásra.

Ehhez, az osztályok által megadott sorrendet megtartva, néhány osztálynál az utolsó helyen, vagy egyes esetekben a két utolsó helyen szereplő jelölt elhagyásával számolt az Elnökség.

Ahhoz, hogy a 7 fős "csökkentés" mely osztályokat és milyen mértékben érintse, az Elnökségnek figyelembe kellett vennie az egyes tudományos osztályok létszámát, korhatár feletti és alatti tagjainak számarányát, az e ciklusban elhunyt tagok számát, az osztály tudományterületéhez tartozó doktorok számát. Ezekről az adatokról az 1.sz. melléklet ad tájékoztatást.

Mindezeket mérlegelve, élénk vita után, titkos szavazással alakította ki az Elnökség a II., illetve a III. fejezetben szereplő javaslatát.

II.

Az Elnökség javaslata új rendes tagok választására

Az Elnökség javasolja, hogy a közgyűlés válassza meg az alább felsorolt 34 levelező tagot az Akadémia rendes tagjává.

1 Németh G. Béla	I. Osztály
2. Kumorovitz L. Bernát	II. Osztály
3. Váczy Péter	II. "
4. Wellmann Imre	II. "
5. Pataki Ferenc	II. "

6. Bökönyi Sándor	II. Osztály
7. Szabó Árpád	II. "
8. Juhász Gyula	II. "
9. Ancsel Éva	II. "
10. Zawadowszki Alfréd	III. Osztály
11. T. Sós Vera	III. "
12. Gyires Béla	III. "
13. Daróczy Zoltán	III. "
14. Kroó Norbert	III. "
15. Dimény Imre	IV. Osztály
16. Balázs Sándor	IV. "
17. Rajki Sándor	IV. "
18. Eckhardt Sándor	V. Osztály
19. Jobst Kázmér	V. "
20. Vizi E. Szilveszter	V. "
21. Michelberger Pál	VI. Osztály
22. Tuschák Róbert	VI. "
23. Medzihradszky Kálmán	VII. Osztály
24. Gyarmati István	VII. "
25. Solymosi Frigyes	VII. "
26. Alföldi Lajos	VIII. Osztály
27. Damjanovich Sándor	VIII. "
28. Gergely János	VIII. "
29. Berczik Árpád	VIII. "
30. Herczegh Géza	IX. Osztály
31. Hoch Róbert	IX. "
32. Biró Péter	X. Osztály
33. Enyedi György	X. "
34. Mészáros Ernő	X. "

Az új rendes tagokra vonatkozó ajánlásokat a 2.sz.melléklet tartalmazza. A publikációs jegyzékek a Tudományos Testületi Titkárságon és a közgyűlés helyszínén tekinthetők meg.

III.

Az Elnökség javaslata új levelező tagok választására

Az Elnökség javasolja, hogy a közgyűlés válassza meg a tudományok alább felsorolt 58 doktorát (közülük 8 korhatár feletti) az Akadémia levelező tagjává.

1. Ritoók Zsigmond	I. Osztály
2. Tarnai Andor	I. "
3. Gunda Béla (korhatár feletti)	I. "
4. Bartha Dénes (korhatár feletti)	I. "
5. Poszler György	I. "
6. Róna-Tas András	I. "
7. Győrffy György (korhatár feletti)	II. Osztály
8. Benda Kálmán (korhatár feletti)	II. "
9. Hanák Péter	II. "
10. Németh Lajos	II. "
11. Heller Ágnes	II. "
12. Vayer Lajos (korhatár feletti)	II. "
13. Bóna István	II. "
14. Varga János	II. "
15. Szász Domokos	III. Osztály
16. Zimányi József	III. "
17. Csiszár Imre	III. "
18. Bor Zsolt	III. "
19. Szalay A. Sándor	III. "
20. Gallai Tibor (korhatár feletti)	III. "
21. Babai László	III. "

22. Sáringer Gyula	IV. Osztály
23. Dudits Dénes	IV. "
24. Bócsa Iván	IV. "
25. Tomcsányi Pál	IV. "
26. Méhes Károly	V. Osztály
27. Ihász Mihály	V. "
28. Telegdy Gyula	V. "
29. Petrányi Győző	V. "
30. Muszbek László	V. "
31. Kollár Lajos	VI. Osztály
32. Kaliszky Sándor	VI. "
33. Palotás László (korhatár feletti)	VI. "
34. Gyulai József	VI. "
35. Preisich Gábor (korhatár feletti)	VI. "
36. Terplán Zénó	VI. "
37. Lipták András	VII. Osztály
38. Kőrös Endre	VII. "
39. Náray-Szabó Gábor	VII. "
40. Burger Kálmán	VII. "
41. Farkas József	VII. "
42. Kondorosi Ádám	VIII. Osztály
43. Papp László	VIII. "
44. Juhász Nagy Pál	VIII. "
45. Farkas Tibor	VIII. "
46. Szabó I. Mihály	VIII. "
47. Hámori József	VIII. "
48. Andorka Rudolf	IX. Osztály
49. Szelényi Iván	IX. "
50. Lőrincz Lajos	IX. "
51. Vékás Lajos	IX. "
52. Mátyás Antal	IX. "

53. Ádám Antal	X. Osztály
54. Pantó György	X. "
55. Meskó Attila	X. "
56. Detrekői Ákos	X. "
57. Somlyódy László	Interdiszciplináris javaslat
58. Palkovits Miklós	" "

Az új levelező tagokra vonatkozó ajánlások megjelentek a Magyar Tudomány c. folyóirat 1990. évi 1. számában (különnyomat csatolva), a személyi adatok pedig a 3.sz. mellékletben találhatóak. A publikációs jegyzékek a Tudományos Testületi Titkárságon és a közgyűlés helyszínén tekinthetők meg.

IV.

Az Elnökség által megválasztásra nem javasoltak

A tudományos osztályok által megadott "rangsorolásban" utolsó vagy - ahol két főről van szó - az utolsó és utolsó előtti helyen szereplő azon jelöltek névsora, kiknek megválasztását az Elnökség "keretszám" okokból nem javasolja, a következő:

1. Czine Mihály	I. Osztály
2. Totik Vilmos	III. Osztály
3. Jánossy András	III. "
4. Dohi János	IV. Osztály
5. Petrasovits Imre	IV. "
6. Bérces Tibor	VII. Osztály
7. Gráf László	VIII. Osztály

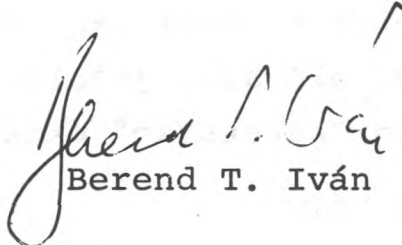
Személyi adataikat a 4.sz. melléklet tartalmazza.

V.

Egyebek

Az előző fejezetekben leírt javaslatoknak megfelelően készültek el a közgyűlési titkos szavazáskor kiosztásra kerülő szavazólapok. Ezeken tehát csak az Elnökség által javasoltak nevei szerepelnek. Nincs akadálya azonban annak, hogy a szavazás alkalmával a szavazásra jogosult más, megválasztásra alkalmas jelölt (azaz levelező tagok esetén az illetékes tudományos osztály által megszavazott, de az Elnökség által nem ajánlott 7 jelölt valamelyikének) nevét a szavazólap üres sorába beírja és arra adja le szavazatát. Korhatár alatti levelező tagok esetében azonban a szavazó "igen" szavazatainak száma nem lehet több 50-nél. (Korhatár feletti levelező tagok és rendes tagok esetében ez a probléma nem merül fel, mert az Elnökség az osztályok által megszavazott valamennyi jelölt megválasztását javasolja.)

Budapest, 1990. május 2.

Berend T. Iván

Az Akadémia tagjainak és doktorainak
tudományos osztályok szerinti megoszlása

Osztály	1985-1990 IV.30. között elhunyt r.ta- gok és lev.ta- gok száma	Az Osztály tagjainak száma 1990.április 30-án			Az Osztály tudomány- területéhez tartozó doktorok száma 1990. április 30-án
		70 év fe- lett	70 év a- latt	Össz.	
I.O.	8	11	11	22	116
II.O.	9	11	12	23	157
III.O.	2	9	28	37	178
IV.O.	-	8	15	23	123
V.O.	5	7	12	19	340
VI.O.	10	5	14	19	180
VII.O.	7	4	17	21	236
VIII.O.	5	7	19	26	133
IX.O.	1	5	14	19	172
X.O.	3	7	8	15	76
Összesen:	50	74	150	224	1 711

- Megjegyzések:**
- 70 év felettinek tekintve azt, aki 1990-ben - akár I.1-én, akár XII.31-én - betölti 70-ik életévét vagy ennél idősebb;
  - A létszámadatok tartalmazzák a rehabilitált külföldön élő következő tagokat is:
    - I.O. Szemerényi Oszvald NSZK-ban élő 77 éves lev.t.,
    - III.O. Bay Zoltán USA-ban élő 90 éves r.tag /aki tiszteleti tag is/
    - VII.O. Fodor Gábor USA-ban élő 75 éves r.tag
    - VIII.O. Wolsky Sándor Kanadában élő 88 éves r.tag
    - VIII.O. Garay András USA-ban élő 64 éves lev.tag

II.

A rendes tagokra vonatkozó ajánlások

I. NYELV- ÉS IRODALOMTUDOMÁNYOK OSZTÁLYA

Név: NÉMETH G. BÉLA
 Születési idő, hely: 1925., Szombathely
 Szűkebb szakterülete: XX.századi irodalomtörténet
 Akadémiai levelező tagságának kelte: 1982
 Jelenlegi munkahelye: ELTE Központi Könyvtára
 Beosztása: főigazgató

Németh G.Béla levelező taggá választása óta jelentős tudományos és közéleti munkásságot fejtett ki; a magyar szellemi élet kiemelkedő, nagyhatású személyiségévé vált.

Tudományos munkásságában erősebb konturokat kaptak bizonyos, már korábban is jelentkező tendenciák. Továbbra is gyümölcsözően folytatja a múlt század és a századforduló kutatását, az időszaknak mind az órá jellemző szélesebb látószögű művelődés- és sajtótörténeti, mind pedig szűkebb irodalmi szempontú vizsgálatát (Századutóról, századelőről, 1985). De magyar irodalomtörténeti dolgozatait most már nagyjából a XX. századnak szenteli. Többször is megnyilatkozik Kosztolányiról és Kassákról, ir Babitsról és Karinthy-ról, Sík Sándorról és Veres Péterről, a műhelyében most alighanem egy Németh László-tanulmány van munka alatt. Németh G.Béla - tudjuk - mindig szívesen foglalkozott századunk irodalmával. József Attila-tanulmányai minden bölcséleti mélységük ellenére a szélesebb közönséghez is megtalálták az utat, s a legolvasottabb irodalomtudományi munkák sorába tartoznak. Mostani dolgozatai mégis más gyökerűek. Egy átfogó, merész nemzetnevelő munkaterv részei.

A második változás is csupán egy korábbi tendencia kifejlődése. Annak idején, a hatvanas évek második felében Németh G.Béla még vihart aratott, amikor Martin Heideggert hívta segítségül magyar irodalmi művek értelmezéséhez. Kiváló irodalom- és művelődéstörténész pályatársunkban ma már egyre jobban megbecsüljük a bölcselőt is.

Első pillantásra talán nem nyilvánvaló dolog, de mégis igaz: Nietzsche és Heidegger elfogadtatásáért vívott hosszú küzdelme nem független magyar irodalmi tanulmányainak irányától.

Mindkét német bölcselőhöz az individualitás, a személyiség feltétlen tisztelete vonzotta, valamint az a meggyőződése, hogy csakis azok a cselekvések jelentenek valamit, amelyeket végiggondoltan csinálunk. Végiggondolni persze annyit tesz, hogy az emberlét egészét vonatkoztatjuk saját életünkre, mindent annak kinzó távlatában szemlélve, hogy a meghalás feladatát senki sem fogja elvégezni helyettünk. Németh G.Béla Kosztolányiban is így ismeri föl a "halálhoz való lét" költőjét, aki - Heidegger előtt, de Nietzschétől bizonyára nem függetlenül - már A szegény kisgyermek panaszaiban mintegy visszaszámolva, a halál távlatából szemlélte az életet.

Németh G.Béla számára a magyar nemzet legsürgősebb feladata is az, hogy megszabaduljunk végre a zsongító-boldogító válaszok magabiztosságától, az ideológiai szirupoktól, és eljussunk a gondolkodás és kételkedés civilizációjának fokára. Újabb tanulmányai mind élesebben vitatkoznak: célpontjuk általában vagy az aranykori váradalmakat prédikáló s ugyanakkor egy oligarchia kiváltságait védelmező reálkommunizmus, vagy - gyakrabban - az a nemzeti handabandázás, az a (misztikus vérségi) közösségre hivatkozó eszmerendszer, melynek hazug voltát épp lényege: a mással szembe forduló gyűlölet lepeli le.

E két - úgyszólván - vigasz-ideológia számára kedvez Németh G.Béla szerint a magyar irodalom két sajnálatos hagyománya: egyrészt a sok műre jellemző szónokias-tanító jelleg, ha úgy tetszik, az ideológiákra való fogékonyság, másrészt kelet-európai különállásunk unos-untalan való szajkózása. Németh G.Béla számára nyilvánvaló, hogy Magyarország, amikor nem a keleti, hanem a nyugati kereszténység mellett döntött, egyszersmindenkorra a nyugati társadalmi utat választotta, éppugy, mint Lengyelország vagy Csehország, és keleties véralkatunk valójában elmaradottság. Újabb tanulmányai és könyvei azt az utat rajzolják meg, amelynek során - a kiegyezés utáni évtizedekben, a századforduló idején (Péterfytól Kosztolányiig) - Magyarországon is gyökeret eresztett az európai, kérdező és kételkedő észjárás, hogy azután a huszas évektől átadja helyét a tragédia utáni siralmas bűnbakkeresésnek, majd - a harmincas évektől mindmáig - a támadó vidékiességnak, a nyugati társadalmi fejlődés nagyképp elutasításának.

Egyik tanulmányában arra mutat rá Németh G.Béla, hogy Kazinczynak és Kosztolányinak nyelvújító és nyelvtisztító mozgalmá mögött nem az a törekvés munkált, hogy magyarral helyettesítsük az európai - ellenkezőleg! Ők azt óhajtották, hogy anyanyelvünkön is meg tudjuk nevezni az európai művelődés fogalomkincsét. Valójában nem csupán nyelvi, hanem civilizációs forradalmat sürgettek. Németh G.Bélának Ők a mintái az utóbbi évek küzdelmeiben.

Jelentős tudományszervezési munkát fejtett ki: 1983-ban megszervezte a Művelődéstörténeti tanszéket, ennek vezetését 1987-ben a közben tudomány doktori fokozatot szerzett Kósa Lászlónak adta át. S átvette a vezetés nélkül maradt XIX. századi Magyar Irodalomtörténeti tanszéket. Mivel ez rendkívül leromlott állapotban volt, - egyetlen tudományos fokozattal rendelkező ember sem volt a tanszékén, - tudományos intézményekből szerződéses módon jónevű, nagy munkásságú munkatársakkal igyekezett a helyzeten javítani. 1981-ben átvette az Egyetemi Könyvtár igazgatását, két irányú erőfeszítést kellett kifejtenie: a pusztán névlegesen dolgozó munkatársaktól meg kellett válnia, s a katasztrófális állapotban lévő épület felújításának megindítását ki kellett küzdenie.

Számos hazai és külföldi, országok közötti tudományos társaság és bizottság munkájában vett részt, több előadást tartott külföldi egyetemeken. Az MTA közgyűlésén Európai nemzeti kultúra címen ő tartotta a fő előadást. Három könyve akadémiai díjban részesült; József Attila díjat kapott.

Németh G.Béla körül jelentékeny tanítványi kör alakult ki. Az utóbbi évtizedekben egyetemünkön ritkábbá vált a mestereket és tanítványaikat összefűző harmonikus viszony. Most, amikor Németh G.Béla tanítványai már a kandidátusi, sőt az akadémiai doktori fokozatokat szerzik meg, anélkül, hogy akár egyiküknek is megromlott volna a vele való kapcsolata, meg kell állapítanunk, hogy Németh G.Béla nem csupán kiemelkedő tudósa a magyar irodalom- és művelődéstörténetnek, hanem egyszerű kifejezéssel élve - egyúttal igen nagy professzora is.

Hajdú Péter s.k.
r.tag

Keresztury Dezső s.k.
r.tag

Szabolcsi Miklós s.k.
r.tag

II. FILOZÓFIA ÉS TÖRTÉNETTUDOMÁNYOK OSZTÁLYA

Név: KUMOROVITZ L. BERNÁT
 Születési idő, hely: 1900. Ötösbánya
 Szűkebb szakterülete: középkori magyar történelem
 Akadémiai levelező tagságának kelte: 1945.
 Jelenlegi munkahelye: nyugdíjas
 Beosztása: ---

Javasolja az Elnökség, hogy összhangban a II.Osztály előterjesztésével, az eljárási rend mellőzésével kerüljön sor rendes taggá választására.

Név: VÁCZY PÉTER
 Születési idő, hely: 1904., Ruttká
 Szűkebb szakterülete: korai középkor magyar és egyetemes történelem
 Akadémiai levelező tagságának kelte: 1940.
 Jelenlegi munkahelye: nyugdíjas
 Beosztása: ---

Javasolja az Elnökség, hogy összhangban a II.Osztály előterjesztésével, az eljárási rend mellőzésével kerüljön sor rendes taggá választására.

Név: WELLMANN IMRE
 Születési idő, hely: 1909., Budapest
 Szűkebb szakterülete: agrártörténet
 Akadémiai levelező tagságának kelte: 1945.
 Jelenlegi munkahelye: nyugdíjas
 Beosztása: ---

Javasolja az Elnökség, hogy összhangban a II.Osztály előterjesztésével, az eljárási rend mellőzésével kerüljön sor rendes taggá választására.

Név: PATAKI FERENC
 Születési idő, hely: 1928., Szentés
 Szűkebb szakterülete: szociálpszichológia
 Akadémiai levelező tagságának kelte: 1985.
 Jelenlegi munkahelye: MTA Pszichológiai Intézet
 Beosztása: igazgató

Pataki Ferenc levelező taggá választása óta töretlenül folytatja munkásságát a szociálpszichológia területén. Elsődleges kutatási témája most is a társadalmi identitás vizsgálata. Pataki Ferenc kezében ez a "népszerű" téma a történeti-és a klasszikusabb szociálpszichológiai elemzés összekapcsolásának válik terepévé. A rendkívül összetett témát ugyanis több módszerrel közelíti meg. A modern szociálpszichológia hagyományos empirikus adatszerzéseit alkalmazza az azonosságérzés megismerésére a mai magyar ifjúság rétegeiben. A közösség és egyén viszonyát vizsgáló munkái hozzájárultak hazai pedagógiánk elméleti horizontjának finomodásához, doktrinéren kezelt mozzanatok újragondolásához.

Ugyanakkor elméleti dolgozatokban és esettanulmányokban mutatja be az azonosságérzés ingadozásait és válságait. Az egyéni életút érzékeny elemzése a "kor" nyújtotta kontextus hasonlóan érzékeny feltárásával társul. Az identitás kérdése ezekben a munkákban mint egyén és társadalom egymásrahatásának terepe jelenik meg. Olyan életteli biográfiai és történeti szemléletet kapunk így, mely a nemzetközi irodalomban is figyelmet keltett.

A témaválasztás maga is a korba ágyazottságot és társadalmi felelősséget tükrözi Pataki Ferenc munkásságában. Munkáinak másik fő vonulatában még világosabban érződik ez. Jelenkori azonosságzavaraink legkézzelfoghatóbb megnyilvánulásaként foglalkozik a társadalmi zavarok megjelenésével az egyéni életútban, az ún. deviáns folyamatokkal. Mind publiká-

cióinak szelleme, mind e téren egyedülállóan hatásos szervező és irányító munkája arra irányul, hogy elkerülje a csábító dichotóm gondolkodásmódokat. Az ember áldozat - mindenki maga felelős sorsáért. Tegyen valamit a társadalom, de a paternalista gondoskodás éppen rögzitheti a bajt. Pataki Ferenc a devianás jelenségek pusztá orvosi modellje és a belenyugvó funkcionálizmus meghaladásával keresi a társadalmi beavatkozás és a tudományos magyarázat lehetőségeit.

Pataki Ferenc tudományszervezői munkásságában is vezető szerepet játszik a deviancia-kutatás irányítása. Emellett mint intézeti igazgató és számos testület tagja és vezetője a hazai pszichológiai közélet mértékadó irányító egyénisége. Mint a Filozófiai és Történettudományok Osztályának alelnöke, majd elnöke - a pszichológián túlmenően is - a hazai társadalomtudományi gondolkodás egyik szellemi irányítója. E téren következetesen képviseli az igényességet és a szakmaiság előtérbe helyezését. A komplex megközelítés, az egyes szakterületek saját vonatkoztatási keretének túllépése biztosítja, hogy az egész magyar társadalomtudomány egyik legátfogóbban elismert egyéniségévé vált. Ezek a nem csupán szervezői, hanem szellemi integratív kvalitásai a nemzetközi társadalomtudományi együttműködésben is messzemenően érvényesülnek.

Nemzetközi visszhangot is kapott munkássága és irányítói kvalitásai alapján melegen javasoljuk az Akadémia rendes tagjává választását.

Székely György s.k.
r.tag

Pach Zsigmond Pál s.k.
r.tag

Név:	BÖKÖNYI SÁNDOR
Születési idő, hely:	1926., Vállaj
Szűkebb szakterülete:	archaeozoológia, régészet
Akadémiai levelező tagságának kelte:	1985.
Jelenlegi munkahelye:	MTA Régészeti Intézet
Beosztása:	igazgató

Bökönyi Sándor megítélésével kapcsolatban gyakorlatilag elválaszthatatlan a környezet történelem formáló jelentőségének széles körű és intenzív kutatása, amely az írott források és archeológiai diszciplínái mellett a természeti adottságok feltárásában jelenik meg.

Alapvetően biológiai képzettséggel indult pályáján és ennek eredményeképpen indította el Magyarországon a régészeti állattani kutatást és alapította meg 1951-ben a Nemzeti Múzeumban az archaeozoológiai gyűjteményt, melynek 1973-ig volt a vezetője, azt a világ egyik legjelentősebb ilytermészetű osztályává fejlesztve.

Pályája kezdetén elsősorban a háziasítás és a háziállat-történet biológiai vonatkozásai foglalkoztatják, hamarosan rájött azonban, hogy a neolithikus forradalom, a termelőgazdálkodás kialakításában ezek az ember és a társadalom fejlődése szempontjából legalább annyira fontosak, mint biológiai szempontból. Ettől kezdve munkája központjába a háziasítást és állattartást mint emberi tevékenységet s a vadászattal együtt az egykori környezetet mint történelmi tényező megismerésének egyik eszközét tette.

A második világháború vége óta stagnáló archaeozoológiát új módszerek alkalmazásával új összefüggések fölismerésével újra lendületbe hozta. Mindenekelőtt a vadállat-háziállat-arány, másrészt pedig az egyes háziállatfajok gyakoriság-változásainak-összehasonlító vizsgálatával az állattartás egészének történeti fejlődését - legalábbis alapvonalaiban rajzolta meg. Következő lépésként - az előbbiből kiindulva - fajtamorfológiai alapon, a környező területek és a Közelkelet anyagát autopszia révén jól megismerve, konkrét adatokra támaszkodva a háziállatok közép- és kelet-európai fejlődéstörténetét dolgozta ki. A magyar tudomány szempontjából nem lényegtelen, hogy mindezeket a magyar anyagra alapozott vizsgálataira építette, s erre a vázra normaként használta a nemzetközi ismeretanyag rendszerbefoglalásánál, ezáltal a magyar régiót a nemzetközi kutatás fontos bázisává tette. Ez volt akadémiai doktori disszertációjának tárgya 1970-ben, mely röviddel megjelenése után 1978-ban Akadémiai Díjat kapott, ezévből második kiadásban is megjelent s hosszú ideig kézikönyvnek fog számítani.

E munkásságával Bökönyi Sándor az archaeozoológia világszerte elismert, vezető kutatójává vált, aki számos nemzetközi régészeti együttműködés szakértőjeként mintegy 20 országban dolgozott. Eddig 9 könyve és 157 dolgozata jelent meg, s nemzetközi elismertségét mutatja, hogy levelező taggá választása (1985) óta megjelent 38 dolgozata közül 27 külföldön látott napvilágot. Külföldi egyetemeken és kongresszusokon mintegy 80 előadást tartott és vendégprofesszorként 1 éven át tanított a Kaliforniai Egyetemen (Los Angeles), ill. 1-1 hónapig Saarbrückenben és Rómában.

Miután Bökönyi Sándor egész tudományos pályáját régészeti intézményekben élte le, kapcsolata a régészettel nemcsak szorossá tette, valójában biológiai jellegű anyagot vizsgálva régészeti kérdéseket válaszol meg. Ezzel nemzetközi téren is iskolát teremtett.

Ugyancsak a régészeti kérdések alapos ismerete miatt nagy az érdeklődése a régészet és a hozzá kapcsolódó más tudományágak sikeres együttműködése iránt: a multidiszciplináris vizsgálatok egyműködési kidolgozásában jelentős eredményeket ért el. Elsősorban a természeti környezet, de egyúttal az egykor élt ember maga, az általa felhasznált nyersanyagok, technikák, stb. érdeklik, tehát az élet történeti ábrázolásának minden formája. Ebből a célból is indította a Régészeti Intézet telepkutatási programját, melynek célja egy lelőhelyekben gazdag alföldi terület egység (mikrorégió) település- és környezettörténeti rekonstrukciója) a kutatások első eredményeit bemutató kötet befejezés előtt áll).

1981 óta a Régészeti Intézet igazgatója, s ebben a minőségében az Intézet alapítólevelében is hangsúlyozott multidiszciplináris együttműködést nemzetközi szinten is továbbfejlesztette. A magyar régészet történetében először sikerült - kölcsönösségi alapon - megszerveznie egy magyar ásatást Itáliában, igen jó eredményekkel. A komputer-korszak beköszöntével a legjobb hazai régészeti számítógép-bázist alakította ki, mely ma már jelentős nemzetközi együttműködéssel - nemcsak a tudományos munka minőségi előrelépésére ad lehetőséget, hanem rövidesen az Intézetek önálló publikációs lehetőségeit is növelni tudja a jövőben.

Igen jó viszonyt alakított ki a nagyobb hazai régészeti intézményekkel (ELTE, MNM, BTM) és szinte minden jelentősebb intézeti program munkálataiba bevont azokból ill. az érdekelt vidéki muzeumokból kutatókat.

Tevékenyen részt vesz az akadémiai közéletben is. A II. Osztályban végzett munkája mellett elnöke az Ásatási Bizottságnak és a TMB Régészeti, Művészettörténeti és Építészettörténeti Szakbizottságának, tagja számos további bizottságnak. Részt vett speciális feladatokkal megbízott ad hoc bizottságok munkájában is. Tagja több külföldi tudományos intézetnek és társaságnak, s egy hazai és két külföldi szakfolyóirat szerkesztőbizottságának.

Az ELTE régészeti szakán az 1951/52-es tanév óta megbízott előadóként, 1984 óta pedig c. egyetemi tanárként oktat, fejlesztve annak módszertani kapcsolatait a régészettel és történelemmel.

Balogh János s.k.
r.tag

Gerevich László s.k.
r.tag

Név:	SZABÓ ÁRPÁD
Születési idő, hely:	1913., Budapest
Szűkebb szakterülete:	tudománytörténet, klasszika filológia, ókori történet
Akadémiai levelező tagságának kelte:	1979.
Jelenlegi munkahelye:	nyugdíjas
Beosztása:	---

Szabó Árpád az ötvenes évek vége óta foglalkozik a görög tudományosság történetével, s mint a görög matematika történetének kutatója szerzett nemzetközi hírnevet. A hetvenes évektől kezdve a görög csillagászat és csillagászati földrajzi világkép történetét kezdte kutatni, s levelező taggá való választása (1979) óta munkássága középpontjában ez a problémakör áll.

Előbb fontos részlettanulmányokban (Acta Ant.Hung. 25. 1977, 341-57; Platon, 32, 1980. 293-317; stb.) a leghosszabb

és a legrövidebb déli árnyékkal kapcsolatos ókori vizsgálódásokat elemezte, kimutatva, hogy ezek alapján miképpen alakult ki a gömbalaku világ elképzelése (éggömb!), melynek középpontjában a föld van, az i. e. 6. sz.-ban, majd nyomon követve ennek részleteiben való kidolgozását, az éggömbön a szélességi körök, az égi egyenlítő, a térítők kijelölésének módjára derített fényt, valamint arra, hogy mindennek milyen hatása volt a földrajzi világrépre, a gömbalakunak felismert föld nagyságának mérésére, stb. Mindezen kutatásait 1982-ben egy, a görög akadémia által kiadott könyvben foglalta össze és egészítette ki: Enklíma. Untersuchungen zur Frühgeschichte der griechischen Astronomie, Geographie und der Sehmentafeln. A következő években azután újabb tanulmányokban elemezte a kérdéskör további részleteit.

E munkái - tul azon, hogy a görög csillagászat és földrajz történetének számos kérdését helyezte élesebb vagy éppen egészen új megvilágításba - azért is jelentősek, mert Szabó Árpád fejtegetései nyomán világossá válik, hogyan jutottak a görögök köznapi tapasztalatokból egyáltalában nem köznapi elméleti következtetésekhez, vagyis mert fejtegetései nyomán a tapasztalás és az elmélet összefüggései, az utóbbi viszonylagos önállósága is világossá válik, egy tanulságos eseten szemléltetve.

Ezért is igen fontos, hogy Szabó, aki mindig súlyt fektetett arra, hogy eredményeit ne csak a tudós világ szűkebb köre számára tegye hozzáférhetővé, hanem az érdeklődő laikus olvasó számára is, e legfrisebb - és nemzetközileg is nagy tudományos visszhangot kiváltó - eredményeit nem sokkal idegennyelvű közreadásuk után magyarul is publikálta (Antik természettudomány, Bp.1984. 11-235).

Uttörő jelentőségű, az antik tudománytörténet kutatásában sok tekintetben mérföldkövet jelentő kutatásai mellett azonban mindig volt ideje az ókor irodalmával, történetével való foglalkozásra is. Így írta meg Sophoklésről szóló könyvét (1985), s így a tulajdonképpen az ifjuságnak írt, de szempontjai, hangsúlyai miatt a szakember számára is érdekes két könyvét a görög, ill. a római történelem nagy alakjairól.

Akadémiai levelező taggá választása óta az Ókortudományi Társaság tiszteleti tagjává választotta (1983). Szabó az egyetlen magyar tudós, akit ez a megtiszteltetés ért.

Az elmúlt tíz évben is folytatott fáradhatatlan, új meg új gyümölcsöt hozó tudományos munkássága, a tudomány közkinccsé tételére irányuló eredményes tevékenysége, mindig nagy hatást gyakoroló kongresszusi előadásai, melyek a magyar tudomány nemzetközi hírnevét is öregbitik, úgy véljük, teljes mértékben indokolttá teszik, hogy Szabó Árpádot a Magyar Tudományos Akadémia rendes tagjai sorába válassza.

Kosáry Domokos s.k.
r.tag

Tókei Ferenc s.k.
r.tag

Hajnal András s.k.
r.tag

Pach Zsigmond Pál s.k.
r.tag

Név: JUHÁSZ GYULA
 Születési idő, hely: 1930., Bia
 Szűkebb szakterülete: új és legujabbkori diplomácia és eszmetörténet
 Akadémiai levelező tagságának kelte: 1985.
 Jelenlegi munkahelye: Országos Széchenyi Könyvtár
 Beosztása: főigazgató

Juhász Gyula történész, az MTA levelező taggá választása óta igen intenzív történetkutatói és történetbölcséleti munkásságot fejtett ki és élénken vett részt az Akadémia és a szélesebben vett magyar szellemi élet közügyeiben. Munkásságának ezt a gazdagabbá válását mutatja történetirői tematikájának bővülése és átfogóbbá válása. Monográfiák és nagyobb tanulmányok, esszék és előadások sora tanúsítja ezt. Munkássága időtálló voltát jelzi a Magyarország története szintézis 1918-45 közötti kötetébe írt részeinek negyedszer való megjelentetése, a második világháboruban elpusztult 2. magyar hadsereg tragédiájának árnyalt értelmezése egyaránt megjelent irodalmi munkásságában. Továbbra is középpontban maradt vizsgálódásaiban a Horthy-korszak külpolitikája. Átdolgozta erre vonatkozó monográfiáját. Külön kidolgozta a háború és Magyarország kapcsolatkörét 1938-45 évekre. Mérlegre tette a második bécsi döntés, Magyarország nemzetközi helyzete és a magyar szellemi élet 1938-44, a lengyel menekültek, az 1943. évi béketapogatózások, Magyarország német megszállása bonyolult és kényes kérdéseit abban a szellemben, hogy felfedje az igaz értékeket és kimondja a leplezett ellentmondásokat. Ezáltal tudományos eszközökkel tevőlegesen hozzájárult a magyar közvéleményt máig foglalkoztató, különösen a fiatalabb nemzedék körében érthetetlen jelenségek magyarázatához, különféle feszültségek oldásához.

Az előbbiekből szervesen következik, de újabb munkássága külső körülményeiből is adódik, hogy mialatt bensőséges kapcsolatban maradt a történész műhelyekkel, miközben mélyen szántóan foglalkozott a történeti gondolkozás kérdéseivel, ezáltal a Magyar Tudományos Akadémia fórumaihoz vonzott széles értelmiségi érdeklődő kört. Szakmai kutatási eredményeit pedig mindinkább belefoglalta a szélesebb köröket érintő és foglalkoztató nemzettudati kutatásba. Foglalkozott a második világháború nemzeti önazonosságunkban mutatkozó traumáival, a nemzetkonceptiókkal, az etnikum-nemzet-nemzettudat viszonyával, a XX. századi magyarságtudat kérdéseivel. De ez már nemcsak a tudós egyéni vizsgálódására szorítkozik, hanem oroszánrészt vállalt Juhász Gyula az intézményes, hazai és nemzetközi méretű feltárásban és az eredmények közzétételében, távoli kisugárzásuk biztosításában. A Magyarságkutató Csoport, majd intézet; az Országos Széchenyi Könyvtár, ennek intézményes bázisai, - ezeken fórumot adott konferenciák és kiemelkedő értékű kiállítások formájában a nemzettudat, a nemzeti örökség, a szaktudományok és a nemzeti kultúra össze-

függéseinek. Előadásai és megnyitói átfogó szemléletről és mélyenlátásról tanuskodnak.

Fentiek alapján javasoljuk Juhász Gyula rendes taggá való megválasztását.

Székyely György s.k.
r.tag

Kosáry Domokos s.k.
r.tag

Név:	ANCSEL ÉVA
Születési idő, hely:	1927., Budapest
Szűkebb szakterülete:	társadalomfilozófia, etika
Akadémiai levelező tagságának kelte:	1985.
Jelenlegi munkahelye:	ELTE Bölcsészettudományi Kar, Filozófia II.Tanszék
Beosztása:	egyetemi tanár

Ancsel Éva levelező taggá választása, tehát 1985 óta megszakitás nélkül folytatta filozófiai munkásságát. Azóta jelent meg három könyve: "Etikai tanulmány a tudásról és nem-tudásról" (Kossuth Könyvkiadó, 1986), "194 bekezdés az ember-ről" (Kossuth Könyvkiadó, 1987), "Az aszimmetrikus ember" (Kossuth Könyvkiadó, 1988).

1986 őszén részt vett és előadást tartott a Budapesten szervezett nemzetközi dialóguson (előadása megjelent a Vatikán kiadásában). 1988-ban részt vett egy református-marxista dialóguson Debrecenben. 1988-ban Budapesten vett részt és tartott előadást egy holland-magyar filozófus-találkozón.

"Éthosz és történelem" című könyve Moszkvában a Miszl Kiadónál jelent meg, Bratislavában a Pravda Kiadónál; "Írás az Éthoszról" című könyve pedig angolul az Akadémiai Kiadónál. Egy új könyvének kéziratát most fejezte be.

Ancsel Éva elméleti munkásságának jelentősége abban áll, hogy az életfilozófiai problematikát egy teljesen új közegben eleveníti fel. Azokat a problémákat, amelyeket az egzisztencialista filozófia teljesen idealista és a társadalmi valóságtól elvont formában tárgyal, Ancsel belehelyezi egy, a marxista filozófia alapjain kifejtett társadalomképbe. Ezen az alapon képes tárgyalni olyan problémákat, melyek az emberiséget évezredek óta foglalkoztatják, s amelyeket röviden az élet értelmességének vagy az értelmes élet lehetőségének problémájaként nevezhetnénk meg. Ujdonsága e problémák tárgyalásának abban van, hogy Ancsel ezt a problematikát a huszadik század konkrét történelmi közegébe helyezi, különös tekintettel e század nagy katalizmáira.

Ancsel Éva tárgyalásmódja nem rendszeralkotó. Bizonyára ki tudna fejteni egy rendszeres etikát is, ez azonban való-

szinűleg kevésbé hatásos lenne, elveszitené stiluselevenségét és a mindennapjainkból felfakadó kérdésekre való reagálás képességét. Ancsel esszéisztikus írásmódja jelentős hagyományokkal rendelkezik a nemzetközi és a magyar irodalomban egyaránt, ma mégis ritkaságnak számít a magyar filozófiai irodalomban. Hogy tartalmilag és formailag egyaránt hiányt pótol, azt jól mutatja könyveinek komoly közönségsikere is.

Mindezek alapján javasoljuk, hogy Ancsel Évát az 1990-ben tartandó közgyűlés válassza meg a Magyar Tudományos Akadémia rendes tagjává.

Pataki Ferenc s.k.
lev.tag

Tőkei Ferenc s.k.
r.tag

III. MATEMATIKAI ÉS FIZIKAI TUDOMÁNYOK OSZTÁLYA

Név:	ZAWADOWSKI ALFRÉD
Születési idő, hely:	1936., Budapest
Szűkebb szakterülete:	elméleti szilárdtestfizika
Akadémiai levelező tagságának kelte:	1985.
Jelenlegi munkahelye:	MTA Központi Fizikai Kutató Intézet
Beosztása:	kutató-professzor

Zawadowski Alfréd 1959-től 1962-ig az MTA Műszaki Fizikai Kutató Intézetében, 1963 és 1988 között az MTA Központi Fizikai Kutató Intézetében dolgozott. Ez év eleje óta az MTA Támogatott Kutatóhelyek Irodája állományában van kutatóprofesszorként.

Első kiemelkedő tudományos eredményét a mágneses szennyezéseket tartalmazó alagutdiodák elméletének kidolgozásával érte el. Új módszert vezetett be az alagutáram meghatározására, s kezdeményezője volt az alagutdiodák hazai kísérleti vizsgálatának. A mágneses szennyezések szerepét vizsgálva, a Kondo-probléma megértéséhez lényegesen hozzájárult egy, a Fermi-felület közelében lejátszódó folyamatokat jól leíró fenomenológikus elméletével. A Kondo-probléma vizsgálatával kapcsolatban elsőként alkalmazta szilárdtest-fizikai problémákra a renormálási csoport módszert, mely ma - ugyan Wilson nevéhez kötődően - a statisztikus fizika és szilárdtest-fizika egyik leggyakrabban használt módszere.

Alapvető eredményeket ért el a hélium gerjesztési spektrumának leírásában, elsősorban a rotonok és azok kötött állapotai tulajdonságainak meghatározásában.

Az egydimenziós rendszerekben a töltéssűrűség mozgásának egy egyszerű modelljét adta, mely a kísérleti eredmények egy széles osztályát tudja magyarázni. Az amorf fémek tulajdonságainak leírására pedig részletesen vizsgálta a kétnívós rend-

szerek és a vezetési elektronok kölcsönhatását.

Levelező taggá választása óta is igen széles körű tudományos tevékenysége. Az elmúlt négy évben 16 cikke jelent meg rangos folyóiratban, ezek közül 4 a Physical Review Lettersben. A cikkeire összesen megjelent hivatkozások száma jóval meghaladja az ezret.

Tudományos munkája négy fő területre irányult. Az egydimenziós rendszerek kutatásában a töltéssűrűség hullámoknak a szennyezésekkel való kölcsönhatását vizsgálta egy mikroszkópikus elmélet keretében. Ennek a megértése fontos a töltéssűrűség "pinning"-jének, illetve szabaddá válásának, s ezen keresztül a nemlineáris töltéssűrűség-hullám áram jellemzőinek leírásához.

Az amorf fémekben található kétnívós rendszerek és a vezetési elektronok kölcsönhatását tovább vizsgálva a kétnívós rendszerek dinamikájának leírását adta, meghatározva annak a feltételét, hogy az egyik potenciálgödörben lokalizálódjék az állapot. Ennek során egy általánosított skálázási módszert vezetett be.

A fenti munkából fejlődött ki egy másik fontos eredmény. Egy nehéz részecske mozgását vizsgálva degenerált elektron-gázban és periódikus potenciáltérben, megadta annak feltételét, hogy a részecske egy rácspontban kötődjék, vagy terjedjen a rácsban.

A magas átmeneti hőmérsékletű szupravezető anyagok felfedezése után egy új mechanizmust javasolt a Cooper-pár kialakulásához szükséges vonzó elektron-elektron kölcsönhatására. A rézoxid vegyületek strukturáját figyelembevevő kétsávós modellben a keskeny sávon keresztüli ugrás tud egy erősen renormált vonzást adni a széles sávban levő elektronok között. A sávok közötti átmenettel ezen szupravezetők szokatlan Raman-spektrumát is értelmezni tudta.

Zawadoswski Alfréd mindig a szilárdtest-fizika legaktuálisabb területeivel foglalkozik. Nemzetközileg elismert tudományos tevékenysége nagy hatással van a hazai tudományos életre is. Az MTA Központi Fizikai Kutató Intézetében tudományos iskolát hozott létre, nem egy tanítvány már maga is nemzetközileg elismert szakemberré vált. Hatása azonban nemcsak az elméleti kutatások terén jelentős. Szorosan együttműködik kísérleti fizikusokkal is, s több neves fiatal kísérleti fizikus bizonyos értelemben tanítványának érzi magát.

Tagja az Advances in Physics és a Solid State Communications nemzetközi folyóiratok szerkesztőbizottságának és az Európai Fizikai Társulat Kondenzált Anyagok Fizikája szekciójának vezetőségének. Többször hívták meg vendégprofesszornak külföldi, elsősorban amerikai egyetemekre. Rendszeresen kap felkérést nemzetközi konferenciák tanácsadói bizottsági tagságára, illetve meghívott előadások tartására.

Kiemelkedő tudományos eredményeiért 1977-ben Akadémiai Díjat, 1980-ban Állami Díjat kapott. A hazai tudományos életben is aktívan részt vesz. Tagja az MTA és az Eötvös Loránd

Fizikai Társulat több bizottságának. Mint címzetes egyetemi tanár rendszeresen tart speciális előadásokat az Eötvös Loránd Tudományegyetemen.

Keszthelyi Lajos s.k.
r.tag

Kiss Dezső s.k.
r.tag

Kroó Norbert s.k.
lev.tag

Sólyom Jenő s.k.
lev.tag

Név: T.SÓS VERA
 Születési idő, hely: 1930., Budapest
 Szűkebb szakterülete: kombinatorika és számelmélet
 Akadémiai levelező tagságának kelte: 1985.
 Jelenlegi munkahelye: MTA Matematikai Kutató Intézet
 Beosztása: kutató-professzor

T.Sós Vera 1930-ban született Budapesten; 1980-ban védte meg a tudomány doktora értekezését; az Akadémia 1985-ben választotta levelező tagjává.

Két fő kutatási területe a kombinatorika (gráfelmélet) és a számelmélet. E tárgykörökben levelező taggá választása óta 13 cikke jelent meg és további 16 van közlés alatt. Rendszeresen meghívott előadója e témakörök konferenciáinak, és több kötetbe kérték fel áttekintő cikkek írására.

Számelméleti vizsgálatai a lánc törtek elméletére és a diophantikus approximációra vonatkoznak. Az α irracionális szám lánc törtek kifejezését felhasználva, általános formulát adott az $n\alpha$ sorozat diszkrepantiájára. Ez a formula a témakör sok fontos problémájának a megoldásában játszott szerepet. Bevezette a számsorozatok erős irregularitásának fogalmát, és erre vonatkozólag fontos sejtést fogalmazott meg, melyet később Halász és Tijdeman igazoltak egymástól függetlenül. A diophantikus approximáció területén elért eredményeit a numerikus integrálás és az adattárolásban fontos hash-elés területén is alkalmazzák.

T.Sós Vera a magyar kombinatorikai iskola egyik megalapítója és egyik legeredményesebb tanítómestere. Az 50-es évek elején írta (Kőváry Tamással és Turán Pállal közösen) ma már klasszikusnak számító dolgozatát a teljes páros gráfok extrémfüggvényeiről. Azóta a gráfelmélet, különösen az extrémális gráfelmélet területén igen sok problémát vetett föl és oldott meg, ötletesen és nagy bizonyító erővel.

Kiemelkedő az a képessége, hogy különböző témaköröket egymással kapcsolatba hozva, olyan problémákat, problémaköröket fogalmazzon meg, melyek (gyakran társszerzőkkel irt) si-

keres cikksorozatain és mások munkáin keresztül fontos elméletekhez vezettek. Egyik ilyen sikeres kérdésfeltevése a Ramsey-Turán problémakör volt. Ez abból az észrevételből indult ki, hogy a Ramsey számok vizsgálata egészen új jelenségeket mutat, ha az élszámra egy Turán típusu megkötést teszünk. Ebből az észrevételből ma már külön kutatási ág fejlődött ki.

Egy másik fontos kutatási terület, mely T.Sós Vera lényegét látó kérdésfeltevései és kutatásai alapján alakult ki, a kombinatorikus diszkrepanciaelmélet. Ennek motivációja a fent említett számelméleti diszkrepanciaformula volt; T.Sós Vera ennek kombinatorikus általánosításait fogalmazta meg, és munkássága nyomán a kombinatorikus diszkrepanciaelmélet a kombinatorika egyik fontos ágává növekedett, melyet különösen magyar kutatók (T.Sós Verán kívül elsősorban Beck József) művelnek sikeresen.

A fentiek mellett T.Sós Vera a kombinatorika sok ágához járult hozzá fontos gondolatokkal; ezek közül az extrémális hipergráfelméletet és az un. metszettételeket emeljük ki. Mindegyik témakörökben levelező taggá választása óta is sok fontos eredményt ért el.

Munkásságának nemzetközi visszhangja hatalmas, egyike a külföldön legismertebb és legelismertebb magyar matematikusoknak. Rendszeresen vendégprofesszor olyan vezető amerikai egyetemeken és kutatóintézetekben, mint az UCLA, Bell Labs, SUNY at Stony Brook és Rutgers University. Szinte minden fontos kombinatorikai folyóirat szerkesztőbizottságának tagja.

Nagy nemzetközi tekintélyét mindig igyekezett a hazai tudományos élet föllendítésére használni. Egyik kezdeményezője és rendszeresen szervezője volt a ma már rendszeresen tartott nemzetközi kombinatorikai kollokviumoknak, a magyar osztrák számelméleti szemináriumoknak, a magyar-amerikai kombinatorikai szemináriumoknak és számos más sikeres tudományos rendezvénynek. Igen sokféle közéleti tevékenységben vesz részt (a TMB plénumától a Bolyai Társulat több bizottságáig), mindig igen lelkiismeretesen és nagy körültekintéssel.

T.Sós Vera indította el a kombinatorika rendszeres oktatását Magyarországon; az ő szemináriumán és az ő személyes irányítása alatt kezdett kutatni az új kombinatorikus nemzedék szinte minden tagja. Rendkívüli tudósképző tevékenységéért a Bolyai Társulat 1974-ben Szele Tibor Emlékéremmel tüntette ki. Tudományos munkájának elismerését jelentette az Akadémiai Díj 1982-ben.

Erdős Pál s.k.
r.tag

Hajnal András s.k.
r.tag

Lovász László s.k.
r.tag

Név: GYIRES BÉLA
 Születési idő, hely: 1909., Zágráb
 Szűkebb szakterülete: matematikai analízis, matrixelmélet, valószínűségszámítás, matematikai statisztika
 Akadémiai levelező tagságának kelte: 1987.
 Jelenlegi munkahelye: nyugdíjas
 Beosztása: ---

Gyires Béla professzort, aki 1962 óta a matematikai tudomány doktora, alulírottak javaslatára 1987-ben választotta meg Akadémiánk levelező tagjává. Akkori ajánlásunkban részletesen elemeztük sokoldalú tudományos tevékenységét a matematika több területén (matematikai analízis, matrixelmélet, valószínűségszámítás, matematikai statisztika, stb.). Kiemeltük, hogy Gyires Béla kutatói, oktatói, tudományos közéleti tevékenysége az évek során egyáltalán nem csökkent, sőt tovább terjedélyesedett. Az akkor felsorolt 78 tudományos közleménye közül közel 30-at az utolsó 10 év során készített; ezek egyike (az exponenciálisan konvex sorozatoknak és függvényeknek a valószínűségszámításban, nevezetesen az analitikus karakterisztikus függvények elméletében játszott szerepéről) a Journal of Math. Analysis and Applications 142 (1990)-es kötetében jelenik meg, egy másik (a valószínűségi eloszlásfüggvények felbontásáról) pedig az Alkalmazott Matematikai Lapokban van megjelenés alatt.

Mint az MTA Matematikai Bizottsága által felkért interdiszciplináris bizottság elnöke, Gyires Béla oroszánrészt vállalt annak a tanulmánynak az elkészítésében, amelynek tárgya a "Matematikai módszerek és problémák a hazai agrár-, biológiai és orvostudományokban" helyzetének feltárása és elemzése. A terjedelmes (kb. 100 oldalas) tanulmányról Gyires Béla rövid jelentést írt a Magyar Tudomány 1989. évi 9. számában. Az anyag részletes megvitatása és hasznosítása az Akadémia testületeiben és más illetékes fórumokon folyamatban van.

Gyires Béla nemzetközi elismertségét az is mutatja, hogy eddigi számos kitüntetése mellé a Bernoulli Society is tagjai közé választotta, hogy a Neumann János Számítástudományi Társaság tiszteletbeli tagja lett, megkapta a Szocialista Magyarorszáért érdemrendet (1989), és hogy előadást tartott az International Statistical Institute konferenciáján, Párizsban (1989. aug./szept.).

Mindezek a csupán mutatóban adott részletek talán megerősítik azt a véleményünket, hogy az életének 9. évtizede küszöbét átlépett, de változatlanul aktív tudós tagtársunknak, Gyires Bélának Akadémiánk rendes tagjává választása teljes mértékben indokolt.

Tandori Károly s.k.
r. tag

Szőkefalvi-Nagy Béla s.k.
r. tag

Rapcsák András s.k.
r. tag

Név: DARÓCZY ZOLTÁN
 Születési idő, hely: 1938., Bihartorda
 Szűkebb szakterülete: matematikai analízis
 Akadémiai levelező tagságának kelte: 1985.
 Jelenlegi munkahelye: Kossuth Lajos Tudományegyetem
 Matematikai Intézet
 Beosztása: egyetemi tanár, rektor

Daróczy Zoltán, a KLTE egyetemi tanára és jelenlegi rektora 1985-ben lett megválasztva az MTA levelező tagjává. Az eltelt időszakban intenzív tudományos tevékenységét jelzi 24 megjelent publikációja. További dolgozatai vannak közlésre benyújtva. Tudományos érdeklődése két nagyobb területre koncentrált. Az intervallumkitöltő sorozatokra vonatkozó additív és teljesen additív függvények karakterizációjának kérdését Kátai Imre rendes taggal és a köréje csoportosult debreceni tanítványaival igen eredményesen kutatta. Az algoritmusok által meghatározott additív és folytonos függvények szerkezetének feltárása számos érdekes és eredeti eredményre vezetett. A kidolgozott elmélet alapjainak szélesítésében kezdeményező szerepet játszott és számos olyan kérdést vizsgált, amely inspirációt adott további kutatási irányokba.

A másik nagyobb kutatási területe a topológikus csoportokba ható additív számelméleti függvények viselkedésének kérdése volt, amelyet Kátai Imrével vizsgált. A szokásos kérdésfeltevésekre adható válaszok erősen függenek a topológikus csoport szerkezetétől és a bizonyításokban több esetben az analízis finomabb eszközeire volt szükség. Munkássága többi részére is jellemző, hogy szakmai érdeklődése továbbra is a függvényegyenletek és egyenlőtlenségek olyan kérdéseinek megválaszolására irányult, amelyek elsősorban a matematikai analízis eszközeit igénylik.

Szerkesztőbizottsági tagja a Publicationes Mathematicae (Debrecen), Acta Mathematica Hungarica (Budapest), Annales Univ. Eötvös L. Sectio Computatorica (Budapest) és az Aequationes Mathematicae (Waterloo, Kanada) című nemzetközi matematikai folyóiratoknak. Rendszeres meghívott előadója a téma nemzetközi rendezvényeinek és fő szervezője a "Függvényegyenletek és egyenlőtlenségek" című, hazánkban rendezett nemzetközi kollokvium-sorozatnak.

Rektori megbízása miatt már korábban lemondott a KLTE Matematikai Intézete Analízis Tanszékének vezetéséről és 1989-ben intézetigazgatói megbízásáról, amelyet hosszabb időn át közmegelégedésre látott el. Tanítványai közül egy akadémiai doktori, öt kandidátusi és hat egyetemi doktori címet szerzett. A Bolyai János Matematikai Társulat 1988-ban a Szele Tibor emlékéremmel tüntette ki iskolateremtő munkásságáért. A matematikai és akadémiai közéletben aktív és több vonatkozásban kritikus de ugyanakkor konstruktív szerepet tölt be.

Egyetemi oktatóként igen népszerű és sokan vallják magu-

kat tanítványainak az országban. Igen sokat tett a Kossuth Lajos Tudományegyetem gyarapodásáért és a KLTE Matematikai Intézetének fejlődéséért és nemzetközi hírnevének erősítéséért.

Daróczy Zoltán levelező tagot minden vonatkozásban a matematikai kultúra olyan hazai képviselőjének tartjuk, aki az MTA alapszabályában megfogalmazott kritériumok alapján méltó az akadémiai rendes tagságra.

Rapcsák András s.k.
r.tag

Leindler László s.k.
r.tag

Szókefalvi-Nagy Béla s.k.
r.tag

Demetrovics András s.k.
lev.tag

Tandori Károly s.k.
r.tag

Gécseg Ferenc s.k.
lev.tag

Kátai Imre s.k.
r.tag

Név:	KROÓ NORBERT
Születési idő, hely:	1934, Budapest
Szűkebb szakterülete:	szilárdtestfizika, neutronfizika, optika
Akadémiai levelező tagságának kelte:	1985.
Jelenlegi munkahelye:	MTA Központi Fizikai Kutató Intézet
Beosztása:	igazgató

Kroó Norbert a magyar és a nemzetközi tudományos élet kiemelkedő alakja, aki kiterjedt hazai és nemzetközi tudományos irányító és közéleti tevékenysége mellett széles körű, eredményes tudományos kutatómunkát végez a kísérleti szilárdtest-fizika és kvantumelektronika területén. Munkája elsősorban a hazai kutatási lehetőségekre támaszkodik, melyeket jól egészítenek ki külföldi laboratóriumok eszközei is. Szakterületén elismert iskolát teremtett. Jelentős eredményei vannak az alkalmazott kutatások területén is.

Levelező taggá választása óta alapvetően szilárdtestfizikai és optikai ismereteket egyaránt igénylő, ezeket kombináló munkákra koncentrált. Kutatómunkája fő területei:

- részben rendezett anyagok (pl. folyadékkristályok) szerkezetének, dinamikájának és optikai tulajdonságainak vizsgálata;
- szilárdtest lézerek fizikája, fejlesztésük és alkalmazásaik;
- fém-fémoxid-fém alagutdiódák fényemissziós tulajdonságainak vizsgálata;
- lézerfény és anyag kölcsönhatásainak vizsgálata, nemlineáris optika;
- gázlézerek fizikája és alkalmazásaik.

Fenti témákban megválasztása óta 41 cikket publikált, zömükben idegen nyelven, nemzetközi folyóiratokban. Munkáira az irodalomban változatlanul jól hivatkoznak, amit az MTA által a közelmúltban összeállított scientometriai kötet is bizonyít. Ez az említett periódusra több mint 300 hivatkozást jelent.

Tudományos előadásainak száma konferenciákon és más nemzetközi fórumon megválasztása óta 51, amiből 12 meghívott előadás nemzetközi konferenciákon. Ugyanezen idő alatt 3 könyv szerzője, ill. szerkesztője, továbbá 21 bejelentett, ezen belül 12 megadott (4 külföldi) szabadalom tulajdonosa.

Aktivan részt vesz nemzetközi konferenciák szervezésében. 1985 óta 5 konferenciának elnöke, 14-nek pedig nemzetközi program- ill. szervezőbizottsági tagja volt.

Króó Norbert mind hazánkban, mind nemzetközi szinten kiterjedt tudományos közéleti tevékenységet folytat. Az MTA Dubna Bizottságának elnöke, a dubnai Egyesített Atomkutató Intézet Tudományos Tanácsának tagja. Az MTA-SzUTA Szilárdtest-fizikai Bizottsága magyar társelnöke, az MTA Szilárdtest-fizikai Komplex Bizottság elnöke. Az Eötvös Loránd Fizikai Társulat elnöke. A MTESz Nemzetközi Kapcsolatok Bizottsága elnöke. Az ELTE címzetes egyetemi tanára. Aktivan részt vett az Európai Fizikai Társulat munkájában, mint a Végrehajtó Bizottság tagja. Tagja e társulat Hewlett-Packard díját odaitélő, valamint a megújulását előkészítő bizottságoknak.

A vezetése alatt tevékenykedő intézetben (KFKI Szilárdtestfizikai Intézet) a nehéz körülmények ellenére is kiemelkedő eredmények születtek mind a szilárdtestfizika, mind a lézerfizika területén.

Fentiek fényében tudományos, tudományos közéleti, valamint tudományszervezői munkája alapján javasoljuk Króó Norbert megválasztását az MTA rendes tagjává.

Kiss Dezső s.k.
r.tag

Sólyom Jenő s.k.
lev.tag

IV. AGRÁRTUDOMÁNYOK OSZTÁLYA

Név:	DIMÉNY IMRE
Születési idő, hely:	1922., Komolló
Szűkebb szakterülete:	agroökonómia
Akadémiai levelező tagságának kelte:	1982.
Jelenlegi munkahelye:	Kertészeti és Élelmiszeripari Egyetem Ökonómiai Intézete
Beosztása:	igazgató, tanszékvezető egyetemi tanár

Dimény Imre Sepsiszentgyörgyön, illetve Gyergyószentmiklósán végezte középiskolai tanulmányait, majd a Kolozsvári Mezőgazdasági Főiskolán szerzett agrármérnöki oklevelet 1945-ben. Pályafutása a mezőgazdasági igazgatóságban a Gazdasági Felügyelőség keretében vette kezdetét ugyancsak 1945-ben. Az igazgatás különböző területein dolgozott 1975-ig. Azóta a Kertészeti és Élelmiszeripari Egyetem tanára, 11 évig volt az Egyetem rektora.

Tudományos kutatásait 1951-ben kezdte s azt változatos beosztásaiban is töretlenül folytatta. A gépesítés-fejlesztés témaköréből készítette el Erdei Ferenc vezetésével és védte meg 1960-ban kandidátusi értekezését, majd 1972-ben elnyerte a mezőgazdasági tudomány doktora fokozatot. Agrárökonómiai, illetve gépesítés-fejlesztési témákat dolgozott fel - főleg az Akadémiai Kiadónál - megjelent 11 könyvében, illetve monográfiájában, amelyek közül az "Állattenyésztés gépesítésének ökonómiája" bolgár nyelven is megjelent, "A gépesítésfejlesztés a kertészeti ágazatokban" című könyve 1983-ban Akadémiai Nívó díjban részesült. Nagy publicitást kapott a tankönyvként is elfogadott, 1983-ban megjelent "A kertgazdaság vállalati alapjai" című könyve. Még 1989-ben napvilágot lát az ugyancsak tankönyvként használatos "A kertgazdaság ökonómiai alapjai" című könyve. Ezekben a könyvekben, illetve a több mint 70 tudományos közleményében - amelyből 25 jelent meg hét idegen nyelven - közzétett tudományos megállapításai jó irányba fejlesztették a mezőgazdaság műszaki fejlesztését, a gépesítésfejlesztés ökonómiáját, az agrárökonómiai törvényszerűségek érvényesülését a kutatásban és a termelés-fejlesztésben egyaránt. Ez is hozzájárult annak elfogadásához, hogy a műszaki fejlesztés nem korlátozható a technológiára, főleg pedig csupán a gépesítés fejlesztésére. A gépesítés, de még a technológia korszerűsítése sem hozhat átütő eredményt, ha kiemelik az összefüggések közül. A műszaki fejlesztés felöleli a biológiai, a technikai és kémiai tényezőkön kívül az emberi tényezőt, gazdasági tartalmat kap, vállalati kategóriaként működik.

Eredményeire az agrárökonómiai irodalom gyakran hivatkozik. Több nemzetközi konferencián vett részt előadással, többek között az ISHS (Nemzetközi Kertészeti Társaság), a CIOSTA (Mezőgazdasági Munkaszervezők Nemzetközi Bizottsága), a CIGR (Mezőgazdasági Mérnökök Nemzetközi Szövetsége) konferenciáin.

Tudományos tevékenysége az agrárkérdés szélesebb területeit is felöleli. A szakmai közvélemény az agrár- és szövetkezet-politika jó ismerőjeként tartja számon. Tagja a MÉM Agrárpolitikai Tanácsának, a MÉM Felsőoktatási Szakértői Tanácsának.

Hosszu ideje jelentős irányító és szervezőmunkát végez a tudománypolitikában, a felsőoktatásban és az ismeretterjesztésben. Eddig mintegy 230 tanulmánya és szakcikke jelent meg. Több OMFB tanulmány kidolgozását irányította, illetve közreműködött abban. Négy esetben vett részt az MTA Elnöksége által kiküldött ad hoc bizottság munkájában. A MTESz Közművelődési és Oktatási Bizottságának elnöke, Országos és Ügyvezető Elnökségének tagja, a MAE alelnöke, a CIGR Magyar Nemzeti Bizottságának, a Kossuth és Állami-díj Bizottságnak évtizedek óta tagja. Az MTA-MÉM Agrárműszaki Bizottságának 1976 óta vezetője,

az MTA-MÉM Agrárgazdasági és Szövetkezetpolitikai Bizottságának elnökhelyettese. Az 1988-ban megalakult Faluszociológiai Interdiszciplináris Bizottság elnöke. Az Agrárvilág kéthavonként megjelenő szaklap szerkesztőbizottságának elnöke, számos egyetemi tisztséget visel.

Tudományszervezői tevékenysége sokirányú. 30 esetben vett részt a TMB megbízásából a nyilvános védéseken elnökként, tagként, illetve opponensként öt aspiráns munkáját irányította. Jelenleg két aspiránsa van. Számos tárca, illetve tárcaközi kutatási program munkájában tevékenykedik (ÁP₂, ÁP₅, ÁP₇, G₉, az Élelmiszertermelés elektronizálása c. MÉM-ÓMFB tárcaközi, a MÉM-MTA alkalmazkodó mezőgazdaság tárcaközi kutatási programban). Az OTKA keretében két kutatási téma irányítását látja el.

Egyetemi oktatással szervezett keretek között 1964-től foglalkozik; 1975-ig a Gödöllői Agrártudományi Egyetem címzetes egyetemi tanára volt.

A magyar agrár-felsőoktatásban és a mezőgazdasági kutatás fejlesztésében jelentős eredményeket ért el. A mezőgazdaság (kertészet) gépesítésének ökonómiai kutatása terén iskola-teremtő munkát végez.

Anyanyelvén kívül beszéli a román és az orosz nyelvet. Jó szervezőképességű, kezdeményező vezető, akinek tevékenységében az elmélet és a gyakorlat, a kutatás és az oktatás szorosan egybekapcsolódik.

Több ízben részesült kormánykitüntetésben, 1986-ban Eötvös-díjat kapott. Munkásságával az utóbbi években több társadalmi szervezet díját és kitüntetését is elnyerte.

Mindezek alapján Dimény Imre méltó arra, hogy az MTA rendes tagjává válassza.

Kovács Ferenc s.k.
r.tag

Kozma Pál s.k.
r.tag

Név:	BALÁZS SÁNDOR
Születési idő, hely:	1925., Szegvár
Szűkebb szakterülete:	kertészet
Akadémiai levelező tagságának kelte:	1982.
Jelenlegi munkahelye:	Kertészeti és Élelmiszeripari Egyetem Zöldségtermesztési Intézet
Beosztása:	főigazgató, egyetemi tanár

Balázs Sándor az Agrártudományi Egyetem Kert- és Szőlőgazdaságtudományi Karán szerzett oklevelet 1952-ben. Pályafutása során mindvégig a zöldségtermesztés (gombatermesztés) kutatásával és kutatásszervezésével foglalkozott. Nemzedékének egyik legkiemelkedőbb, legsokoldalúbb tagja, s kortársai

közül ő az, akinek nemzetközi tekintélye a legszélesebb körű. A gombakutatások terén Európában a legismertebb és legeredményesebb vezető kutatók egyike.

A zöldségtermesztő körzetek tanulmányozásával és monográfiájának elkészítésével kezdődött kutatási tevékenysége.

Hosszu időn át tanulmányozta a hajtatásban szereplő paprikafajták fényigényét s tisztázta azok termesztetőségének gazdaságos lehetőségeit.

Az ötvenes évektől kezdve foglalkozik a termesztett gombák kutatásával. Kutatásait a termesztett gombáknak a hajtató berendezésekben történő őszi-téli termesztetőségének a vizsgálatával kezdte. Hosszu időn keresztül az általa kidolgozott módszerekkel folyt a gombákkal történő hasznosítás hazánkban. E munkák kapcsán kidolgozott egy eljárást a komposzt hőjének pasztörizáláshoz való felhasználására.

1970-től a korszerű táptalaj előállítás elméleti és gyakorlati kérdéseivel foglalkozik. Emellett néhány, még nem termesztett faj termesztetőségét is vizsgálta (Pleurotusok, Stropharia sp., Lentinus sp., Coprinus comatus, Volvariella sp.). Legfontosabb eredményei a szubsztrátumok kutatásában születtek. Olyan új, univerzális táptalajt állított elő, mellyel - cáfolva az eddigi elméleti és gyakorlati eredményeket, a táptalajokról alkotott fajspecifikus felfogást - elsőként a világon az Agaricus, Pleurotus, Coprinus, Lentinus, Stropharia, Colvariella fajokat azonos táptalajon tudja termesztetni.

A táptalaj hagyományos módszerrel történő előállításának idejét lényegesen lerövidítette, s ez időben, de főként költségekben is igen nagy megtakarítást eredményez. Kutatási eredményei alapján olyan termesztési eljárást alakított ki, mely teljesen eltér a hagyományostól, annál olcsóbb, egyszerűbb és produktívabb. Elterjedése nemzetközi viszonylatban is folyamatban van, mert lényegesen korszerűsíti a gombák termesztését. Az új eljárással készült szubsztrátum és friss áru exportja megkezdődött, s ez máris, de hosszú távon jelentős devizabevételt eredményez.

Kidolgozta azt a technológiai rendszert, mellyel a szaporítóanyag (csira) előállításának a lehetősége szintén korszerűsödött. Steril környezet nélkül is hónapokig tartósítható és szállítható gombacsira előállítását dolgozta ki, mely nemzetközi viszonylatban is szintén teljesen új. Tevékenységével egy új, korszerű technológia megalapítója lett, s ez jelentős exportkihatással jár.

Három eljárása került szabadalmazásra, ezek nemzetközi értékesítése folyamatosan halad. Irodalmi munkásságát levelező taggá választása óta 9 könyv, 3 könyvrészlet, 23 tudományos közlemény (amelyekből 10 idegen nyelven jelent meg) és 9 egyéb közlemény fémjelzi.

Jelentős a tudományszervezési munkássága is. Jelenlegi munkahelyét 1971-től a korábbi egy növényfajjal foglalkozó kutatóhelyből a fontosabb 8-10 zöldségnövény nemesítését nemzetközi szinten végző intézetté szervezte.

Munkásságának elismerését az is bizonyítja, hogy rendszeresen kap meghívást külföldi egyetemek és más intézmények részéről előadások tartására (Olaszország, NSzK, Franciaország, Finnország).

Tudománypolitikai munkásságát a Szegedi Akadémiai Bizottság alelnökeként és az MTA-MÉM Kertészeti Bizottságában fejti ki. 1988-ig két ciklusban a TMB-ben képviselte az agrártudományokat.

Kitüntetései: a Mezőgazdaság Kiváló Dolgozója, a Munka Érdemrend ezüst fokozata, az Állami Díj 1983-ban.

Somos András s.k.
r.tag

Kozma Pál s.k.
r.tag

Név: RAJKI SÁNDOR
 Születési idő, hely: 1921., Pusztaföldvár
 Szűkebb szakterülete: genetika, növénynevelés
 Akadémiai levelező tagságának kelte: 1976.
 Jelenlegi munkahelye: nyugdíjas
 Beosztása: ---

Rajki Sándor már az ötvenes években jelezte, hogy a buza termésátlaga, a nemesítési és agrotechnikai módszerek fejlesztésével megkettőzhető. Szerepe volt a Beosztaja 1-es buza honosításában. Dinamikus és eredményes buzanemesítési programot fejlesztett ki Martonvásáron. Munkatársaival 12 állami minősítésre került buzafajtát állított elő, amelyekben 20-35 %-os volt a részesedése.

Részt vett a hibrid buza kutatásokban. Részesese (25 %-ban) a gradiens inhomogén fitotronkamra találmánynak, amely az USA-ban (1978), Kanadában (1979) és Magyarországon részeseült szabadalmi oltalomban.

A martonvásári hibridkukorica program kifejlesztésében - amely első volt Európában - az első hazai vetőmagüzem felállításával fontos szerepet játszott.

Szines egyéniségét világszerte ismerik mint a magyar mezőgazdaságtudomány eredményeinek népszerűsítőjét. 1985-től az ENSZ Mezőgazdasági és Élelmezési Szervezetében (FAO) tudományos konzultánsként tevékenykedett, majd ezután meghívásra több amerikai vetőmagnemesítő cégnek (ICI-Garst, Iowa, American Shell-Nickerson, Colorado) volt konzultáns genetikusa.

Rajki Sándor levelező taggá választása óta végzett kutatási eredményeit 25 publikációban adta közre magyar és idegen nyelven. Ezentul számos egyéb tudományos közleménye jelent meg, több előadást tartott felkérésre nemzetközi szimpoziumokon (Helsinki 1979, Uppsala 1980, Sydney 1981, és másutt).

A Szovjet Mezőgazdasági Akadémia (VASZHNIL) tiszteleti tagja (1978), a Gödöllői Agrártudományi Egyetem c. egyetemi

tanára (1977), az MTA-MÉM Növénynevelési Bizottság alelnöke, tagja az EUCARPIA-nak, valamint számos más külföldi szervezetnek. 1962-ben Munkaérdemrend ezüst fokozata kitüntetésben részesült. 1970-ben az Állami Díj II. fokozatát kapta megosztva. 1974-ben a Munkaérdemrend arany fokozata kitüntetését kapta. Fleischmann Rudolf emlékplakettet kapott 1977-ben.

Fentiek alapján javasoljuk a Magyar Tudományos Akadémia rendes tagjává történő megválasztását.

Kurnik Ernő s.k.
r.tag

Tamássy István s.k.
r.tag

V. ORVOSI TUDOMÁNYOK OSZTÁLYA

Név:	ECKHARDT SÁNDOR
Születési idő, hely:	1927., Budapest
Szűkebb szakterülete:	orvostudományi daganatkutatás
Akadémiai levelező tagságának kelte:	1985.
Jelenlegi munkahelye:	Országos Onkológiai Intézet
Beosztása:	főigazgató

Eckhardt Sándor 1927-ben született Budapesten. 1951-ben kapott orvosi diplomát a Semmelweis Orvostudományi Egyetemen. 1964-ben az orvostudományok kandidátusa, 1984-ben az orvostudományok doktora címét nyerte el. 1953 óta dolgozik az Országos Onkológiai Intézetben, ahol 1970-ig a Klinikai Farmakológiai részleg vezetője volt, a Belgyógyászati Osztály keretében. 1971-ben az Országos Onkológiai Intézet főigazgató-főorvosává nevezték ki és 1973-tól 1987-ig az Intézet Belgyógyászati Osztályának főorvosaként dolgozott. Jelenleg a Klinikai Farmakológiai Osztály vezetője.

Ösztöndijas tartózkodásai: Royal Marsden Hospital (London) 1961; Institut Gustave Roussy (Paris) 1959; National Cancer Institute (Bethesda, USA) 1964-65.

Tudományos érdeklődése kezdettől fogva a daganatos betegségek gyógyszeres kezelésére irányult. Részt vett 38 év alatt 46 daganatgátló vegyület vizsgálatában, melyek közül 8 törzskönyvezett gyógyszerként került forgalomba. Előadásainak száma meghaladja a 900-at. E tárgykörben 304 közleménye és 14 könyve jelent meg magyar, angol, német és orosz nyelven.

Fő kutatási területe: (1) A daganatellenes gyógyszerek klinikai vizsgálata. Ebben a minőségében létre hozta a Magyar Daganatkemoterápiás Munkacsoportot, valamint a Dél-Kelet Európai Onkológiai Kutató Csoportot. Előbbi 17, utóbbi 20 intézmény munkáját tömöríti és célja az új gyógyszerek II.-III. fázis vizsgálatának elvégzése. Az elmúlt 5 évben foglalkoztak az

Epirubicinnel, a platina-vegyületekkel és különböző daganatellenes antibiotikumokkal. Elvégezték a magyar előállítású leukocytá-Interferon tumorellenes hatásának vizsgálatát. Részt vettek egy új hormon-készítmény (Toremifen) klinikai fázis I.-II. vizsgálatában. Fenti vizsgálatok eredményeképpen 1985-1989 között 14 közlemény született. (2) A hazai daganatellenes küzdelem preventív módszereinek kidolgozása, különös tekintettel a rákszűrések megszervezésére. A vezetése alatt álló intézetben sikerült a méhnyakrák szűrést európai viszonylatban is az élvonalra felfejleszteni. Kidolgozásra került egy új, occult vérzés kimutatására szolgáló eljárás is, mellyel a vastagbél- és végbéldaganatok korai felismerését lehet elvégezni. Ennek a szűrőakciónak szervezője.

1973 óta Koordináló Intézeti igazgatói minőségben az Egészségügyi Tudományos Tanács hatáskörébe tartozó daganatkutatási témákat országosan irányítja. Az MTA-EüM közös onkológiai bizottságának alelnöke. Tagja az Egészségügyi Tudományos Tanácsnak, melynek klinikai alelnöke. 1973 óta a KGST államok rákkutatási egyezménye értelmében a daganatellenes gyógyszerkutatás koordinátora, 1986-ban megrendezte a XIV. Nemzetközi Rákkongresszust, melynek főtitkára volt.

Tagja a Nemzetközi Rákunió Elnökségének és 1990-ben átveszi négy évre az elnöki tiszteletet. A Nemzetközi Rákunió onkológiai oktatás nemzetközi programjának vezetője. Az Egészségügyi Világszervezet Rákszakértői Bizottságának-, az American Association of Cancer Research-, az European Organisation of Research and Treatment of Cancer-, az European School of Oncology, Advisory Board-, az European Society of Medical Oncology-, a Paul Ehrlich Gesellschaft-, Internat. Gesellschaft für Hämatologie-, az Internat. Gesellschaft für Chemotherapie-, az European Association of Cancer Research tagja. 1978-ban a Szovjet Orvostudományi Akadémia külföldi tagjává választották. 1984 óta a New York-i Orvostudományi Akadémia tiszteletbeli tagja.

Főbb kitüntetései: Munkaérdemrend Arany fokozata, Állami Díj, Markusovszky Emlékérem.

Bálint Péter s.k.
r.tag

Knoll József s.k.
r.tag

Petrányi Gyula s.k.
r.tag

Név:	JOBST Kázmér
Születési idő, hely:	1924., Pécs
Szűkebb szakterülete:	klinikai-kémia, biokémia
Akadémiai levelező tagságának kelte:	1982.
Jelenlegi munkahelye:	POTE Központi Klinikai Laboratórium
Beosztása:	egyetemi tanár, laboratórium-vezető

Jobst Kázmér klinikai kémiai kutatásait celluláris irányba fejlesztette tovább. Véleménye szerint a testnedvekkel szemben a sejtszintű kémiai-fizikai felismerésétől, analízis adatoktól várható a klinikai diagnosztika előrelépése. Ennek megközelítésére munkatársaival biolumineszcenciás, fluoreszcens polarizációs, nagy felbontású fehérjeelválasztás és detektálás mellett immunkémiai és molekulárbiológiai módszereket dolgozott ki, vezetett be.

Szövettenyészteti és eukaryota sejtek ATP koncentrációjának (J.Clin.Chem.Biochem. 26., 599, /1984/), csakugy mint ezek fehérje és elektrolit változásának sejtpemeációt követő release kinetikájából a komponensek intracellurális kötésviszonyaira szolgáltatott adatokat (Pro. Natl. Acad. Sci. USA, 83. 1011, /1986/), Immunkémiai (Clin. Chem. 28., 1396, /1982/) és génanalitikai munkáiban a C3 különböző kórképekben a C4A és C4B eltérő géneexpressziójáról számoltak be (Immunology: in press). Szilikogén porokkal és ionoforral stimulált leukocyták luminol dependens fotoemissziójában a szabad calcium szerepét igazolják (Acta Biol. Hung. 40, 121/1989/) Fluoreszcens polarizációval a fibrinogén, fibrin degradáció történéseit detektálta (Acta Biochim. Biophys. Acad. Sci. Hung. 19, 169, /1984/) valamint különböző kóros sejtek lipid membránjának viszkozitás/szerkezetváltozását mutatta be (Z. med.Lab.diagn. 28, 283 /1987/).

Érdeklődését a közelmúltban a bázikus magfehérjék ismét (Nature 208, 204 /1965/) felkeltették. Elsőnek írja le a glikolizált hisztont és protaminokat (Febs Lett. in press) megoszlásukat normál (idős) és pathológiás sejtmagokban. Hangsúlyozza a pathobiokémiai szemléletű orvosképzést. Évek óta oktatja a klinikai kémiát a magyar és angol orvostanhallgatóknak, szorgalmazza minden szinten az ilyen szakképzést-képesítést.

A Magyar Laboratóriumi Diagnosztikai Társaság, a Magyar Kémikusok Egyesülete Baranya megyei Csoportjának elnöke, az INSTAND, az Intern.Fed.Clin.Chem. tudományos bizottságának tagja. Az NDK, szlovák, osztrák laboratóriumi társaságnak, a csehszlovák Purkinje társaság tiszteletli tagja. Aktivan részt vesz egyeteme tudományos életében.

Széles spektrumu, kritikus, nemzetközileg is elismert kutató, szervező, testületi-társasági munkássága alapján javasoljuk az Akadémia rendes tagjává választását.

Donhoffer Szilárd s.k.
r.tag

Romhányi György s.k.
r.tag

Flerkó Béla s.k.
r.tag

Név: VIZI E. SZILVESZTER
Születési idő, hely: 1936., Budapest
Szűkebb szakterülete: idegtudomány, farmakológia

Akadémiai levelező tagságának kelte: 1985.
 Jelenlegi munkahelye: MTA Kisérleti Orvostudományi Kutató Intézet
 Beosztása: igazgató

Vizi E. Szilveszter 53 éves, a Magyar Tudományos Akadémia Kisérleti Orvostudományi Kutató Intézet igazgatója, egyetemi tanár, a New York-i Albert Einstein Egyetem professzora 1986-tól, aki 1985-ben lett a Magyar Tudományos Akadémia levelező tagja. Eddig 215 publikációja jelent meg magas impakt faktorú nemzetközi folyóiratokban (Am.J.Pharm., Proc.Natl. Acad.Sci., Br.J.Pharm., J.of Neurochem., etc.). Ezekon kívül több könyv, illetve monográfia szerzője. 1985-től 59 tudományos közleménye jelent meg külföldi folyóiratokban. Levelező taggá választása óta jelentős tudományos eredményt ért el a kémiai ingerületátvitel szabályozása területén. Munkatársával elsőként írta le a Ca-független transzmitter felszabadulás moduláló fiziológiai szerepét (Proc. Natl. Acad. Sci. USA 82 8775-8750, 1985; J.Neurochem. 49 503-506, 1987). Egy új, teljesen szelektív alpha-2-receptor gátlót fedeztek fel Szántay akadémikus (MTA KKKI) munkacsoportjával együtt, amelyet a Chinoin a világ 41 országában szabadalmaztatott (J.Pharmacol. Exp.Ther. 238 701-706, 1986; J.Med.Chem. 30 1355-1359, 1987). Jelentős nemzetközi visszhangot váltott ki a neuro-muszkuláris funkcióban az általa felfedezett pozitív és negatív feedback szabályozás (Br.J. of Anaesth. 59 226-231, 1987; Naunyn-Schmiedeberg's Arch. Pharm. 336 11-15, 1987; Br.J. Pharm. 97 65:70, 1989). Több amerikai intézettel létesített tudományos együttműködést, amelyek eredményességét a megjelent dolgozatok bizonyítják. Munkáinak nemzetközi fogadtatását jellemzi, hogy évente több mint 300-an idézik. Most kapta meg az értesítést és felkérést, hogy 1969-ben a Br. J. Pharmacology-ban megjelent dolgozata "Citation Classic" lett, amely a tudományterület legmagasabb idézettségét jelzi, és felkérték a dolgozatban leírt preszinaptikus gátlás történetének megírására. Jelentősek a tudományos közéletben betöltött szerepei és tisztségei: tagja a Magyar Farmakológiai Társaságnak, a Magyar Élettani Társaságnak, a Deutsche Pharmakologische Gesellschaft-nak, az International Brain Research Organization-nak, az European Neuroscience Association-nak, az International Society of Neurochemistry-nak és az European Society of Neurochemistry-nek. 1985-től alelnöke az European Society of Neurochemistrynek és 1987-től igazgatója az IBRO Fellowship Committee-nek. 1984-től elnöke a Nemzetközi Élettani Társaságok Szövetségének (IUPS) Neurotransmitters and Modulators Bizottságának. Továbbá alelnöke a magyar nemzeti IBRO bizottságnak és elnöke az Eü. és Szociális Minisztérium Egészségügyi Tudományos Tanács Tudományos és Kutatásetikai Bizottságának.

Külön említést érdemel az Akadémia, valamint a magyar tudomány anyagi ellátottsága érdekében kifejtett közéleti szereplése. Megjelenő cikkeiben, valamint az audióvizuális

eszközök segítségével e kérdés bátor szószólója. Cikkeiben és a rádió riportokban az eredményorientált támogatási rendszer mellett, a magyar tudomány fokozottabb támogatása érdekében emelte fel a szavát, valamint azért, hogy a kutatásokhoz szükséges feltételrendszer állami biztosításával, meg lehetne állítani szürkeállományunk exodusát.

Nász István s.k.
r.tag

Stark Ervin s.k.
r.tag

Pásztor Emil s.k.
r.tag

VI. MŰSZAKI TUDOMÁNYOK OSZTÁLYA

Név:	MICHELBERGER PÁL
Születési idő, hely:	1930. Vecsés
Szűkebb szakterülete:	műszaki mechanika
Akadémiai levelező tagságának kelte:	1982.
Jelenlegi munkahelye:	BME Közlekedésmérnöki Kar Mechanikai Tanszék
Beosztása:	tanszékvezető egyetemi tanár, dékán

Michelberger Pált 1982-ben választotta meg az MTA levelező tagjának. A választás helyesnek bizonyult és ezért az alábbiakban az akkori ajánlásnak az indokait nem ismételjük meg, hanem az azóta eltelt idő alatt végzett tudományos és tudománypolitikai tevékenységével támasztjuk alá érveléseinket.

Az Akadémia Műszaki Tudományok Osztálya egyik legaktívabb tagja, aki tudományos közéleti szereplése mellett a hazai és a nemzetközi tudományos életnek is ismert és elismert képviselője.

Jelenlegi akadémiai tevékenységének főbb jellemzői:

- az Acta Technika vezető szerkesztője,
- a Periodica Polytechnica Transp. Eng. szerkesztője,
- az MTA Mechanikai Bizottságának tagja 1982-ig,
- a IUTAM MNB tagja,
- a Gépszerkezettani Bizottság elnöke,
- a Közlekedési Bizottság tagja,
- a TMB plénum tagja,
- az MTA Kiadói Tanács tagja, a VI. Osztály könyvfelelőse,
- az MTA SzTAKI Int. Tanácsának tagja, és
- az új akadémiai nagylexikon szerkesztőbizottságának tagja.

Itt említjük meg azt is, hogy a BME Közlekedésmérnöki Karának dékánja és ugyanezen a karon a Mechanikai Tanszék vezető professzora.

Tudománypolitikai, társadalmi tevékenysége mellett jelentős szerepet vállal a tényleges szakmai munkában is. Levelező taggá választása óta eddig három könyvet, ill. könyvrészletet irt. Nemzetközi folyóiratokban 16 dolgozata jelent meg. Hazai folyóiratokban 20 közleménye idegen, 18 pedig magyar nyelven került kinyomtatásra.

A nemzetközi konferenciákon megtartott előadásai közül 27-et jelentettek meg, az itthon tartottak közül pedig 10-et.

Szakmai tevékenysége nem maradt meg egy szűk tudományos területen. Ismeretanyagának helyet keres a műszaki felhasználásokban is. Mechanikai tárgyú kutatási munkáinak nagyrészt a gépjárművek szerkesztési módszereinek javítása és az új, korszerűbb termékek kialakítására való törekvés jellemzi.

Éppen ezért állandó tanácsadója az Ikarus gyárnak, de ezenkívül más hazai és külföldi járműgyártó vállalatok is felkérlik konzultációra. Igen hasznosan egyeztetti az elméleti területen elért eredményeit a gyakorlatbani bevezetéssel. Ezeket az eredményeket hazai és külföldi társaságok kitüntetésekkel is jutalmazták.

A fentiek - továbbá a külön mellékletként csatolt teljes tudományos, műszaki és társadalmi tevékenységének felsorolása - alapján javasoljuk, hogy Michelberger Pál levelező tagot az 1990.évi rendes közgyűlés válassza az Akadémia rendes tagjai közé.

Lévai András s.k.
r.tag

Prohászka János s.k.
r.tag

Név:	TUSCHÁK RÓBERT
Születési idő, hely:	1927., Salgótarján
Szűkebb szakterület:	szabályozástechnika, villamos- gépek
Akadémiai levelező tagságának kelte:	1982.
Jelenlegi munkahelye:	BME Automatizálási Tanszék
Beosztása:	tanszékvezető egyetemi tanár, rektorhelyettes

Tuschák Róbert, az MTA levelező tagja, egyetemi tanár, igen következetesen és eredményesen művelte szakterületét és fejlesztette tovább egyetemi műhelyének életét az elmúlt hét évben; azóta is, hogy az Akadémia közgyűlése 1982-ben levelező taggá választotta.

Metodikai fejlesztést igénylő hazai és külföldi ipari projektek sorát kezdeményezte az automatika és az ipari elektronika tudományterületén, és járult hozzá személyesen azok kidolgozásához. Mindezzel továbbra is kiváló példákat nyújtott arra, hogyan lehet e fontos szakterületen az egyetemi kutatást és a villamosmérnöki képzést igényes ipari problémákhoz kapcsolva folytatni, még a mostani évek súlyosan korlátozott hazai anyagi lehetőségei között is.

Kétségtelen, hogy e sajátos, konkrét egyetemi műhelymunka újabb tapasztalatai és élményei is sokat segítettek abban, hogy ezekben az években a BME tudományos rektorhelyetteseként is olyan koncepciózusan - és egyben reálisan - tudta alakítani az egyetemi kutatás és oktatás közös infrastruktúráit; és olyan meghatározó folyamatait, mint a teljes idejű posztgraduális képzés, ennek a legigényesebb hazai ipari és szolgáltató szervezeti munkahelyekkel közös folytatása és e képzés fokozatos kiterjesztése a hazai műszaki egyetemi élet és az ezzel együttműködő akadémiai és vállalkozói műhelyek szélesebb körére.

Kezdeményezéseivel igen jelentős szerepet játszott a hazai műszaki felsőoktatás azon közös alapelveinek a kialakításában, amelyek nélkül aligha tudták volna a hazai műszaki egyetemek és főiskolák 1989 folyamán új oktatás-fejlesztési folyamatokat olyan céltudatosan elkezdni: az eddigieknél sokkal önállóbban, de egyúttal az eddigieknél sokkal összehangoltabban.

Ezekben az években a BME Automatizálási Tanszékén konkrétan az alábbi műszaki alkotások születtek tudományterületén az irányítástechnikában, céltudatos személyes irányításával és jelentős személyes hozzájárulásaival:

- összetett számítástechnikai rendszer a nyugatberlini AEG számára egyenáramu hajtások adaptív szabályozására, diagnosztikai és kommunikációs funkciókkal,
- legújabb hasonló összetettségű rendszer aszinkron motoros villamos hajtások és elektronikus meddő kompenzátorok irányítására,
- középfrekvenciás nagyfeszültségű energiaellátás újszerű ipari elektronikai módszerekkel röntgenkészülékek számára, hazai megbízásra és további külföldi célokra,
- mikroszámítógép-alapú folyamatirányító programrendszer a stuttgarti FESTO gyártmányai számára.

Mindezekhez metodikai háttérrel adtak azok az eredmények, amelyeket ugyanitt, ugyanebben az időszakban az irányítási algoritmusok alapvető módszereiben értek el, ugyancsak jelentős személyes hozzájárulásaira támaszkodva, az alábbi vonatkozásokban:

- irányítási algoritmusok intelligens, valós idejű automatikus ellenőrzése,
- irányítási algoritmusok szimulációja és identifikációja,
- új, diszkrét folyamatirányító algoritmusok létrehozása.

A felsorolt eredmények további konkrétumaiba a mellékelt irodalom-jegyzék azon cikkeiből és szabadalmaiból nyerhető részletesebb betekintés, amelyeket levelező taggá választása óta tettek közzé. (Ezek ott az A.3 és a D.3 szakaszban találhatóak meg.)

Vámos Tibor s.k.
r.tag

Csibi Sándor s.k.
r.tag

Kovács K.Pál s.k.
r.tag

VII. KÉMIAI TUDOMÁNYOK OSZTÁLYA

Név:	MEDZIHRADESKY Kálmán
Születési idő, hely:	1928., Rákoscsaba
Szűkebb szakterülete:	szerves kémia
Akadémiai levelező tagságának kelte:	1982.

Jelenlegi munkahelye: ELTE TTK Szerves Kémiai Tanszék
 Beosztása: egyetemi tanár

Az MTA levelező tagjává választását követően Medzihradszky Kálmán tudományos tevékenységét továbbra is elsősorban a peptidok kémiaja területén fejtette ki. A témakör jellegzetességének megfelelően e munka zömében együttműködésekben alapszik, ahol a biológusok és orvosok szerves kémiai partnerét Medzihradszky Kálmán két munkacsoportja - MTA Központi Kémiai Kutató Intézet Peptidkémiai Csoportja és az MTA Peptidkémiai Tanszéki Kutatócsoport - képezte.

Vezetése mellett e csoportok különösen négy témával foglalkoztak intenzíven. Folytatva a még 1982 előtt megkezdett munkát az enkefalinok területén, számos új, receptor-aktív sokra specifikus vegyületet állítottak elő, köztük is kiemelkedő volt az N-terminálison az alkilező hatású melfalánt tartalmazó pentapeptid, mely teljes biológiai hatásának bizonyult, megdöntve ezzel azt a korábbi hipotézist, mely szerint a biológiai hatáshoz az intakt tirozin-hidroxilra van szükség.

A legkiemelkedőbb eredmények kétségtelenül a Szegedi Biológiai Központ kutatóival való együttműködésből születtek. A hét év folyamán 22 közleményben számoltak be a különböző specifikitású klórmetilketon-származékok szintéziséről, reakcióképességéről, affinitási oszlopok készítéséről és az opiátreceptorok szelektív gátlásáról az affinitási jelzők felhasználásával. Az elért eredmények alapján e kutatói közösség nemzetközi elismertségre tett szert.

Egy másik, igen sikeres terület 1983-tól futott fel, és 11 eddig megjelent publikáció jelzi az eredményeket. E téma a nitrozo-klóretil-karbamoil-peptidek szintézisével, valamint e vegyületek kémiai reakcióképességével és citosztatikus hatásának vizsgálatával foglalkozik. E vegyületek tervezését a receptort felismerő peptidrész és az alkilező reakcióképes csoport kombinációja motiválta, így a vegyületek szelektív tumorgátló hatásuk. A munka során több szabadalom is született.

Az α -melanotropin hormonnal folytatott korábbi munkák folytatásaként megerősítették a többszörös aktiv centrum létezésének hipotézisét, s sikeresen kísérletet tettek peptidok szerkezete és hatásai közti kvantitatív összefüggések feltárására.

Medzihradszky Kálmán munkatársaival ez időszak alatt 48 publikációt jelentetett meg, zömében jól ismert és referált idegennyelvű folyóiratokban.

Ugyanebben az időszokban 6 bejelentett szabadalmát is elfogadták ill. megjelentették. Ezek részben egy új, ígéretes területtel, az antibakteriális hatású peptidszármazékokkal, másrészt tumorgátló hatású peptidekkel foglalkoznak. E szabadalmak kidolgozásában részt vettek a Chinoin Gyógyszerárugyár kutatói is.

Publikációs idézettségét szisztematikusan utoljára az 1986.évi OTKA pályázat benyújtásakor vizsgálta, akkor a fő

témakörhöz tartozó 7 kiemelt dolgozatára 306 független külső idézetet jegyzett fel. Az azóta megjelent dolgozatokra évente mintegy 10 külső hivatkozás esik. A Biróné-Braun-Schubert féle statisztika 1981-1987 közt megjelent dolgozatai közül 7-nek vizsgálta idézettségét, és ezekre 39 külső hivatkozást regisztrál.

Nemzetközi tudományos kapcsolatai számottevőek. Több mint 20 esztendeje részben magyarországi, részben nemzetközi koordinátora a szocialista országok Tudományos Akadémiái közt meglévő együttműködésnek a fiziológiailag aktív vegyületek, köztük a peptidok kutatása területén. 1958 óta folyamatosan tagja az Európai Peptidkémikusok Bizottságának, melyben minden ország egy fővel van képviselve. 1982 óta tagja a négy főből álló Programbizottságnak is, mely a kétévenként szervezett Európai Peptidszimpóziumokat rendezi. 1988-ban az European Peptide Society alapító bizottságának tagjává választották, e minőségben folytatott az elmúlt két évben tárgyalásokat az amerikai és japán peptidbizottságokkal.

Közös kutatási programja van az University of California San Francisco Hormone Research Institute kutatóival.

A Csehszlovák Akadémia kutatóival való évtizedes együttműködése elismeréseként a Csehszlovák Akadémia Heyrovski-aranyérmével tüntették ki 1982-ben.

Közéleti tevékenységet elsősorban az Egyetemen belül fejtett ki, ahol 3 évig az ELTE tudományos rektorhelyettese, 6 évig pedig a Természettudományi Kar dékánja volt. Változatlanul elnöke az MTA Peptidkémiai Munkabizottságnak.

1985-ben ELTE Pro Universitate emlékérmet kapott, 1987-ben az Április 4. Érdemrenddel tüntették ki, legutóbb pedig megkapta az Eötvös Loránd Tudományegyetem arany emlékermét is.

Markó László s.k.
r.tag

Lempert Károly s.k.
r.tag

Szántay Csaba s.k.
r.tag

Név:	GYARMATI ISTVÁN
Születési idő, hely:	1929., Szeged
Szűkebb szakterülete:	fizikai kémia, elméleti és matematikai fizika
Akadémiai levelező tagságának kelte:	1982.
Jelenlegi munkahelye:	MTA Központi Kémiai Kutató Intézet
Beosztása:	kutató-professzor

Gyarmati István általában klasszikus térelmélettel, közelebbről az irreverzibilis folyamatok termodinamikai elméletének

klasszikus és modern általánosításával, illetve ezen elméletek fizikai és kémiai alkalmazásával foglalkozik. Főbb tudományos eredményei a következők:

1. Elsőnek dolgozta ki (1958-1961) a klasszikus (reverzibilis vagy egyensúlyi) és az irreverzibilis (nemegyensúlyi) termodinamika egységes fenomenológikus elméletének olyan axióma-rendszerét és általános formalizmusát, mely a későbbiek során lehetővé tette számára az irreverzibilis folyamatok elmélete új és fundamentális elveinek felismerését és az elmélet több irányban való általánosítását. Kidolgozta a termodinamika egységes térelméletét, amellyel a kontinuumok nemegyensúlyi termodinamikáját az egységesség és teljesség szempontjából az elektromágneses térelmélet színvonalára emelte.
2. 1965-ben megfogalmazta a termodinamika Gauss-típusú differenciál-elvét, amelyet azóta széles körben alkalmaznak fizikusok, fizikai-kémikusok és biológusok lokális irreverzibilis kényszer-folyamatok esetében. Ezzel egyidejűleg megfogalmazta és számos probléma (hővezetés, diffúzió, viszkózus folyás stb) esetében alkalmazta a termodinamika integrál variációs elvét, amelyet azóta is széles körben alkalmaznak gyakorlati problémák analitikus és numerikus megoldására.
3. 1969-ben a Gauss-típusú differenciál elvet integrális alakban is átfogalmazta és így eljutott az irreverzibilis folyamatok azon variációs elvéhez, amelyet a nemzetközi irodalomban "governing principle of dissipative processes", illetve Gyarmati-féle univerzális variációs elvnek neveznek. Ez az elv egyaránt érvényes lineáris és nemlineáris elméletekben és ezen túlmenően átfogja a lokálisan nemegyensúlyi rendszerek modern termodinamikai hullámelméletét, valamint az "extended thermodynamics" elméletet. A kormányzó elv általánosabb az Onsager-féle legkisebb energiadiSSIPáció elvénel, a Prigogine-féle minimális entrópiaprodukció elvénel, és így az irreverzibilis folyamatok elméletében a legszélesebb körben alkalmazható alapelvnek tekinthető. Elsősorban ennek az elvnek a felismerése miatt tekintik Gyarmati-t a termodinamika egyik vezető kutatójának és emlegetik már a 70-es évek óta a termodinamika klasszikusaival és Nobel-dijasaival egysorban. (Lásd az I. mellékletet J.U.Keller professzornak a "Journal of Non-Equilibrium Thermodynamics" (Berlin-New York) főszerkesztőjének könyvéből.)
4. Gyarmati István 1977-től dolgozta ki a termodinamika un. hullámelméletét, amely a modern "extended thermodynamics" előfutára volt, de utóbbival ellentétben világosan megkülönbözteti a hullámokat a nem-linearitástól. Levelező taggá választása óta ezzel az elmélettel kapcsolatban áttért az elmélet alkalmazásaira.
5. Emellett Gyarmati fizikai problémák vizsgálatáról áttért kémiai kinetikai rendszerek termodinamikai vizsgálatára, ugyancsak levelező taggá választásával kb. egyidejűleg: Lengyel Sándorral együtt bebizonyította, hogy a Guldberg-Waage-féle kinetikai tömeghatás törvénye nem egyeztethető össze a nemegyensúlyi termodinamikával, ha - amint az általánosan elfogadott - az affinitást tekintjük termodinamikai erőnek a kémiai folyamatban. Rámutatott arra, hogy más termodinamikai

függvényt kell termodinamikai erőnek tekinteni ebben a nemlineáris esetben. A 80-as évek utolsó két esztendejében Gyarmati feltevése helyesnek bizonyult (lásd a 2.mellékletet).

Gyarmati István az elméleti fizika és a fizikai kémia olyan nemzetközileg elismert kutatója, akinek eredményei alapvetőek és maradandóak; alkalmazásai és ezek lehetőségei egyre bővülnek. Ezeket az eredményeket a nemzetközi irodalom a fizika és a fizikai kémia klasszikusainak az eredményeihez hasonlíthatónak tartja.

Az ISI adatai szerint Gyarmati István munkáira eddig 517 hivatkozás történt; ebből 155 hivatkozás a levelező taggá választása óta eltelt időszakban. A hivatkozás 40 %-a részletes ismertetés vagy egész szövegrészek idézése, mint pl. a 3.mellékletben. Ezekon kívül kb. 30 külföldi és belföldi disszertációban, továbbá mintegy 25 könyvben kb. 200 az ISI által nem közölt hivatkozás található. Ezek a hivatkozások a folyóiratbelieknél sokkal súlyosabbak. Lásd pl. a 4.mellékletet.

Gyarmati István 1985 óta a BME Kémiai Fizikai Tanszék vezetője, előadásai nagy hatással vannak a vegyészmérnök hallgatók körében, akiknek számára a fizika oktatását ő látja el.

Levelező tagsága óta előadásokkal és cikkekkel jelentős közéleti tevékenységet fejt ki, amelyekkel hozzájárul a kulturális- és tudománypolitika kérdéseinek tisztázásához, a tudományos és tudománytörténeti ismeretek terjesztéséhez és az értelmiség társadalmi helyzetének javításához.

Márta Ferenc s.k.
r.tag

Nagy Ferenc s.k.
r.tag

Név:	SOLYMOSI FRIGYES
Születési idő, hely:	1931., Kistelek
Szűkebb szakterülete:	fizikai kémia
Akadémiai levelező tagságának kelte:	1982.
Jelenlegi munkahelye:	JATE Szilárdtestkémiai és Radio-kémiai Tanszéke
Beosztása:	tanszékvezető egyetemi tanár

Solymosi Frigyeset 1982-ben választotta a Magyar Tudományos Akadémia levelező tagjai sorába. Solymosi Frigyes tanszékvezető egyetemi tanára a JATE Szilárdtest és Radiokémiai Tanszékének és vezetője az MTA Reakciokinetikai Tanszéki Kutatócsoportnak. Kutatási területe a heterogén katalízis, a felületi- és szilárdtestkémia.

Levelező taggá választása óta elsősorban a felületkémia területén végzett széles körű kutatómunkát. Alapvető eredményeket ért el az infravörös spektroszkópia alkalmazásával a technológiai szempontból is fontos katalitikus reakciók (NO

redukciója, Co és CO_2 hidrogénezése, metanol szintézise) mechanizmusának felderítésében, a katalitikus reakciók felületi köztitermékei kémiájának megismerésében. Nemzetközileg is újszerű megállapításokat tett a fenti reakciókban leghatásosabbnak talált katalizátor, a ródium és a CO ill. CO_2 kölcsönhatására vonatkozóan. Infravörös spektroszkópiai módszerrel elsőként mutatta ki, hogy a CO, a hordozó OH csoportjaival együtt, előidézi a ródium kristallitok morfológiai változását, az izolált Rh atomok és Rh^+ ionok képződését.

Hazai vonatkozásban uttörő munkát végzett a modern elektron-spektroszkópiai módszerek meghonosításában. Fokozatos fejlesztéssel, messzemenően támaszkodva a hazai vákuumiparra, hazai viszonylatban egyedülálló elektronspektroszkópiai laboratóriumot alakított ki, ahol Auger, LEED, UPS, ESCA, TDS, HREELS, stb. spektroszkópiai méréseket végeznek. E módszerekkel fontos megállapításokat tettek a fenti katalitikus reakciókban résztvevő gázok és a katalizátorként használatos fémek egykristályai közötti kölcsönhatásra vonatkozóan. Nemzetközileg is kiemelkedő eredményeket ért el munkatársaival az alkáli promotorok szerepének felderítésével. Spektroszkópiai bizonyítékot találtak a különböző adszorbeátumok (CO, CO_2 , NO, HCOOH, CH_3OH) és az alkáli fémek közötti vegyület képződésére is. Elsőként mutatták ki fémfelületeken a CO_2^- anion képződését, mely döntő szerepet játszik a CO_2 molekulák aktiválásában.

Solymosi Frigyes azok közé a magyar kutatók közé tartozik, akik már korán felismerték a nemzetközi folyóiratokban történő publikálás és a nemzetközi konferenciákon történő szereplés jelentőségét. - Több mint 25 éve minden közleményét a legmagasabb szintű folyóiratokban (J.Phys.Chem., - J.Catal., - Surface Science, Trans Faraday Soc.) közölte. Eredményes kutatómunkáját a következő adatok szemléltetik. Levelező taggá választása óta munkatársaival a fenti folyóiratokban több mint 60 közleményt közölt. Ebben az időszakban nemzetközi konferenciákon, külföldi kutatóintézetekben és egyetemeken közel 80 előadást tartott, ebből 48-t az Egyesült Államokban. Dolgozataira eddig több mint 1200 külföldi hivatkozást kapott. Az MTA Könyvtárának felmérése szerint az 1981-1987-es időszakban publikált közleményeire ugyanebben az időszakban 321 hivatkozás történt, mely az egyik legmagasabb hivatkozási szám a hazai kémikusok között. Nemzetközi elismerését jelenti külföldi meghívásai, a szóbanforgó időszakban mint vendégprofesszor 1-1 évet töltött a müncheni és az austini egyetemen.

Solymosi Frigyes különös gondot fordított munkatársai tudományos fejlődésére. Csoportjából hat kutató védte meg, ill. készítette el kandidátusi értekezését. Hét munkatársának szerzett nemzetközileg kimagasló kutatóhelyre 1-1 éves meghívást ösztöndíjas tanulmányuttra.

Eredményes kutatómunkája mellett fontos tudománypolitikai tevékenységet is végez. Számos akadémiai bizottságnak aktív tagja. Kezdeményezésére alakult meg a Szilárdtestkémiai munkabizottság, amelynek megalakulása óta vezetője. Szintén ő kezdeményezte a szocialista országok tudományos akadémiai között a környezetvédelem szempontjából fontos közös katalitikus kutatásokat, amelyet a legutóbbi időig koordinált. Ha-

zánkat számos nemzetközi szervezetben, ill. bizottságban képviseli (IUVSTA, IUPAC, Catalysis Council, International Committee for Reactivity of Solids stb.). Aktiv tagja tudományos közléstünknek. A Magyar Tudományban írott cikkeivel, az akadémiai közgyűléseken tett hozzászólásaival kétségekívül elősegítette a tudományos eredmények értékelését, a teljesítmény és a támogatás közötti összhang megteremtését.

Mindezek alapján javasoljuk, hogy a Magyar Tudományos Akadémia válassza Solymosi Frigyest az MTA rendes tagjai sorába.

Szabó Zoltán Gábor s.k.
r.tag

Beck Mihály s.k.
r.tag

Márta Ferenc s.k.
r.tag

VIII. BIOLÓGIAI TUDOMÁNYOK OSZTÁLYA

Név: ALFÖLDI LAJOS
Születési idő, hely: 1927., Miksolc
Szűkebb szakterülete: mikrobiális genetika
Akadémiai levelező tagságának kelte: 1982.
Jelenlegi munkahelye: MTA SzBK Genetikai Intézete
Beosztása: igazgató

Alföldi Lajos az MTA levelező tagja 1982 óta. Jelenlegi munkahelye az MTA SzBK Genetikai Intézete, melynek igazgatója.

Elemi iskoláit Tiszadobon, a középiskoláit a debreceni református Kollégium gimnáziumában végezte. A szegedi Egyetem Orvosi Karára járt, diplomáját 1951-ben kapta meg Szegeden, "Summa cum laude" jelzéssel.

1949.január 1-től a SzOTE Mikrobiológiai Intézetében dolgozott. Az orvostudomány kandidátusa fokozatot 1955-ben kapta meg.

A Mikrobiológiai Intézetben kezdetben az aminosavak mikrobiális módszerrel történő meghatározásának módszerét sajátította el, majd részt vett azokban a munkákban, amelyek a B-12 vitamin értékmérésére és koncentrálására irányultak. Ezen kísérletek eredményeként indult meg a hazai B-12 vitamin gyártása (Ivánovics G., Alföldi L., Orvosi Hetilap 92 1684 /1981/).

Hosszu ideig Ivánovics professzor, akadémikus munkatársaként dolgozott. Együttesen irták le egy addig ismeretlen bakteriocint, a megacint, s ezen anyag termelődésének, valamint hatásmechanizmusának tisztázására széleskörű vizsgálatokat végeztek (Ivánovics G., Alföldi L., Nature 174 456 /1954/).

1956 szeptemberétől a párizsi Pasteur Intézetben, André Lwoff osztályán, F.Jacob és E.Wollman E., Compt.Rend. Acad. Sci. 244 2974 /1957/), majd

1961-1962-ben kilenc hónapig a kaliforniai Egyetemen G. S.Stent laboratóriumában dolgozott. (Alföldi L, Stent G., Clowes R.C., J.Mol. Biol. 5 348 /1960/).

1964-től 1970-ig egy általa megfigyelt jelenség, a relaxációs E.coli törzsek aminosavérzékenysége eredetét próbálta felderíteni (Alföldi L, Stent G.S., Hoogs M. Hill R., Z. Vererbungsl. 94 285 /1963/). Ezen munkásságáról számol be doktori értekezésében, amelyet 1971-ben nyújtott be a TMB-hez és amelyet 1972-ben védett meg.

Az SzBK Genetikai Intézetében végzett munkája eredményeként elsőként írta le a B.megaterium protoplasztok fuzióját (Fodor K., Alföldi L., Proc.Natl.Acad.Sci.USA 73 2147 /1976/). Ezzel egy új genetikai módszert adott mind az elméleti, mind a gyakorlati kutatás számára.

A protoplaszt fuziók munkái különösen nagy nemzetközi elismerést váltottak ki az alapkutatók körében. A módszer gyakorlati hasznát az is bizonyítja, hogy minden jelentősebb ipari kutató laboratórium foglalkozik törzsnemesítési célból protoplaszt fuziók technikával és annak továbbfejlesztésével (pl. 4294927 sz. USA szabadalom, 1979).

Két évtizedig oktatott a Szegedi Orvostudományi Egyetemen, 1967-1972 között megszervezte és vezette a József Attila Tudományegyetem Természettudományi Karán a Genetikai Tanszéki Csoportot.

A Szegedi Biológiai Központ Genetikai Intézetének igazgatójaként számos új, hazánkban eddig nem művelt kutatási irány beindítását kezdeményezte már 1971-ben: növényi sejtgenetikai, emlős szomatikus sejtgenetika, modern rovar fejlődésgenetika, a biológiai nitrogénkötés molekuláris genetikai vizsgálata. Az Intézet profilját azóta is folyamatosan korszerűsíti, aktívan támogatta a génebézési kutatás rutinszerű alkalmazását, a hibridóma technika és a kémiai génszintézis bevezetését. Számos volt munkatársa ma már intézetvezetőként, ill. vezető kutatóként tevékenykedik. Két munkatársát (Kondorosi Ádám és Dudits Dénes) jelenleg akadémiai tagságra jelölik.

1978-ban a Szegedi Biológiai Központ főigazgatói teendőinek ellátásával bízták meg, amelyet 1989.december 31-ig látott el. 1982-ben az MTA Biológiai Osztálya levelező tagjává választotta.

Fenti tárgyyszerű életrajzi összefoglaló nem tükrözi Alföldi Lajos szakmai és szakmapolitikai érdemét, amelyet az SzBK harmónikus működtetésével és az adott viszonyok közt elérhető fejlődésével megvalósított. Ugyanez a pozitív hatás érzékelhető a TMB-ben ill. az MTA Genetikai Bizottságában végzett évtizedes munkássága révén is.

Alföldi Lajos a mikrobiális genetika hazai művelésével alapvető érdemeket szerzett a genetika tudományának rehabi-

litálása, a felsőfoku genetikai oktatás megteremtéséért, nem mindig támogató társadalmi atmoszférában.

Személyes experimentális tevékenységét az utóbbi években inkább az iskolateremtő, intézetvezetői munkájával cserélte fel, tudatosan vállalva e nem hálás szerepet, amely azonban a hazai viszonyok közt - eddig legalább is - az eredményes tudományos kutatás elengedhetetlen feltétele volt. Ugy vélem, hogy csak e méltánylandó szempont megalapozatlan mellőzésével lehetne mereven ragaszkodni a személyre szóló scientometriás értékeléshez, ezt korlátozva az utolsó 10 évre. Egy tudóst legjobb alkotóévei jelentős eredményeivel lehet minősíteni - amelynek révén pl. Alföldi Lajos is akadémiánk megbecsült tagjává lett.

Ezen érdemek, valamint egy tudós nemzedéket nevelő és iskolájának, az új magyar genetika megteremtésében elért eredményei alapján javasoljuk, hogy az MTA rendes tagjává válasza.

Keleti Tamás s.k.
r.tag

Szabó Gábor s.k.
r.tag

Ferenczi Lajos s.k.
lev.tag

Venetianer Pál s.k.
lev.tag

Név:	DAMJANOVICH SÁNDOR
Születési idő, hely:	1936., Mátészalka
Szűkebb szakterülete:	biofizika, sejtbiológia
Akadémiai levelező tagságának kelte:	1982.
Jelenlegi munkahelye:	DOTE Biofizikai Intézet
Beosztása:	tanszékvezető egyetemi tanár, tudományos rektorhelyettes

Damjanovich Sándor élő sejtek, elsősorban limfociták felszínének vizsgálatára eredeti módszereket fejlesztett ki, ill. alkalmazott. Ezen módszerek segítségével alapvető megfigyeléseket végzett, amelyek - többek között - új adatokat szolgáltatottak a T-limfociták aktiválásában döntő szerepet játszó interleukin-2 receptor szerkezetére vonatkozóan. (J. Immunol. 1988; PNAS 1983, 1987; Biophys.J. 1984; Cytometry 1984, 1987). A major hisztokompatibilitási komplex fő emberi antigénjeit áramlási citometriás módszerekkel térképezték és új adatokat szolgáltatottak annak elosztására a sejtek felszínén (PNAS 1987; J.Immunol. 1989; BBRC 1986). A fehérje dinamika és funkció kapcsolatát, mind elméleti, mind kísérletes úton, széles körben vizsgálja munkatársaival. A szilárd szerv transzplantációban fontos szerepet játszó ciklosporin-A nevű gyógyszerről felfedezte, hogy annak a legelső megfigyelhető sejtszintű hatása a sejtmembrán depolarizációja. Uttörő vizsgálatokat vég-

zett a limfociták Na-csatornáinak szerepére vonatkozóan a limfociták aktiválásában, ill. a Na-K-pumpa szabályozásában (Mol. Immunol. 1986; BBA 1987; Eur. J. Immunol. 1987; BBRC 1989).

Áramlási citometriás - rövid idő alatt nagy sejtpopulációkra vonatkoztatható - vizsgálatai nemcsak Magyarországon, ahol ennek a technikának egyértelműen ő volt az úttörője, de nemzetközi szinten is elismertek.

Elméletileg és kísérletesen is vizsgálta a dipolus-dipolus energia transzfer folyamatok hőmérséklet függését. Vizsgálatai lehetővé tették fehérjék (általában makromolekulák) termikus fluktuációjának direkt megfigyelését (Biochemistry, 1984).

Elméletileg továbbfejlesztette Somogyi Bélával és Rick Welch-sel közösen kifejlesztett Molekuláris Enzim Kinetikai Modelljét (Prog. Biophys. Mol. Biol. 1982; J. Theor. Biol. 1983; The Fluctuating Enzyme, J. Wiley, N.Y. 1986; J. Mol. Catal. 1988 a,b).

E vizsgálatairól és eredményeiről 1982-től 35 közleménye (köztük 4 könyvrész) jelent meg külföldi kiadásban; Magyarul, ill. idegennyelvű magyar lapokban további 4 közleménye jelent meg. Munkáira ezen periódusban több mint 250 idézet esik. Az MTA által megjelentetett kiadványban az 1981-1987 között megjelent cikkeire 122 hivatkozás található ugyanebben a periódusban. A 31 ilyen szempontból értékelhető, külföldön megjelent cikkének összimpakt-faktora több mint 100.

1982 és 1989 szeptembere között kb. 2 évet töltött külföldön: az USA-ban, az NSzK-ban és Olaszországban. Munkatársai közül ezen periódusban öten lettek kandidátusok és hárman nyerték el a tudomány doktora fokozatot. Három sikeres nemzetközi szimpoziumot, ill. nyári iskolát szervezett Debrecenben (1983, 1985, 1989), ill. számos nemzetközi és hazai rendezvénynek volt felkért előadója és ülés-elnöke.

Az MTA Biofizikai Bizottság elnöke, a TMB plénum tagja.

1988 novemberétől a Biológiai Tudományok Osztályának elnökhelyettese.

Tagja a Magyar Biofizikai Társaság elnökségének, a Magyar Biokémiai Társaságnak, az Európai Sugárbiológiai Társaságnak és a Debreceni Akadémiai Bizottságnak, ahol az Orvosbiológiai Szakbizottság társelnöke.

Tudományos eredményei, nemzetközi tapasztalatai és kapcsolatai, továbbá iskolateremtő tevékenysége alkalmassá teszik a rendes tagságra.

Flerkó Béla s.k.
r.tag

Balogh Sándor s.k.
r.tag

Keszthelyi Lajos s.k.
r.tag

Név: GERGELY JÁNOS
 Születési idő, hely: 1925., Karcag
 Szűkebb szakterülete: immunológia
 Akadémiai levelező tagságának kelte: 1982
 Jelenlegi munkahelye: ELTE TTK Immunológiai Tanszéke
 Beosztása: tanszékvezető egyetemi tanár

Gergely János 1943-ban érettségizett a Karcagi Református Nagykun Gimnáziumban. Orvosegyetemi tanulmányait a Debreceni Orvostudományi Egyetemen kezdte 1945-ben és a Budapesti Orvostudományi Egyetemen fejezte be 1950-ben. Orvosi diplomát 1950-ben kapott "Summa cum laude" minősítéssel. Medikus éveiben a Budapesti Orvostudományi Egyetem Kórélettani majd Élettani Intézetében dolgozott, ez utóbbiban 1950-51-ben egyetemi gyakornokként. 1951-53-ban az Egészségügyi Minisztérium főelőadója, az újjáalakult Egészségügyi Tudományos Tanács Titkárságának vezetője. Levelező majd rendes aspiránsként Gömöri Pál akadémikus irányítása mellett folytatja kutatómunkáját és 1953-tól 1963-ig a Budapest OTE III. Belklinikáján tudományos munkatárs, majd főmunkatárs. 1963-ban kerül az Országos Haematológiai és Vértranszfúziós Intézetbe, ahol megalakítja és 1973-ig főállásban, majd 1984-ig másodállásban vezeti az Immunokémiai Osztályt. 1973 óta az ELTE egyetemi tanára, megszervezte és vezeti az ELTE TTK Immunológiai Tanszékét, és az ELTE Gödi Biológiai Állomásának az igazgatója. Kapcsolata az OHVI-val továbbra is fennáll: tudományos tanácsadóként vezeti az intézet Immunregulációs részlegét.

1957-ben szerzi meg az orvostudomány kandidátusa, 1967-ben pedig az orvostudomány doktora fokozatot. 1982-ben a Magyar Tudományos Akadémia levelező tagjává választja.

Kutatói tevékenységének kezdetén érdeklődésének előterében azoknak a változásoknak a vizsgálata állott, amelyek a vér fehérjéiben jelentős fehérjevesztést követően alakulnak ki. Ezek a kutatások egy fehérjevesztéssel járó vesebetegséget, a nephrosist kísérő jelenségek kialakulásának mechanizmusa megismerése szempontjából voltak jelentősek. Ebben az időben tanulmányozta a vér onkotikus nyomása változásainak következményeként kialakuló vérfehérje eltéréseket is. E kérdésekre vonatkozó eredményeit foglalta össze kandidátusi értekezésében. Később, a klinika érdeklődési körének megfelelően az érlelmeszedés pathomechanizmusának kutatásával foglalkozott.

Immunológiai alapkutatásai részben a magasabbrendű szervezetek humorális védekezésében központi szerepet betöltő ellenanyag molekulák, elsősorban az IgG molekula szerkezetének, a szerkezet és funkció kapcsolatának megismerésére vonatkoznak. Az irodalomban elsőként számolt be az IgG molekulák emésztetőségében megfigyelt különbségekre, leírta az IgG papain-érzékeny és papain-rezisztens populációit, a jelenség összefüggését az IgG molekula ún. alosztály sajátjaival; módszert dolgozott ki, amely alkalmasnak bizonyult az IgG izotípusok meghatározására az immunológiai kutatások olyan fázisá-

ban, amikor erre a célra még monoklonális ellenanyagok nem állottak rendelkezésre. Jelentősek az immunglobulin molekulák szerkezeti elemeinek, az un. könnyű /L/ és nehéz /H/ polipeptid láncok teljes molekulákká történő rekombinációjának tanulmányozása során elért eredményei. Leírta azokat a szerkezeti sajátosságokat, amelyek a láncok rekombinációjában észlelhető hierarchiát meghatározzák. Kiterjedten tanulmányozta munkatársaival az IgG molekulának azokat a szerkezeti sajátosságait, amelyek egyes, un. effektorfunkciók (pl. a komplement-rendszer aktiválása) kiváltását lehetővé teszik. Ezekhez a kutatásokhoz szorosan kapcsolódik másik jelentős kutatási területe, az IgG molekulákat kötő sejtfelszíni receptorok, az un. IgG Fc-receptorok /FcR/ szerkezetének és funkciójának tanulmányozása.

Az FcR-okra vonatkozó kutatásaik számos, nemzetközileg számon tartott, sokat idézett eredményt hoztak. Beszámoltak arról, hogy a nyirok-sejteknek (limfocitáknak) felszínén található és számos biológiai funkciót közvetítő FcR-oknak két populációja különböztethető meg. Egy monomer, hőmérsékleti váltás hatására a sejtfelszínéről leváló, és egy polimer, ilyen körülmények között a sejtfelszínről le nem váló populáció. Igazolták, hogy a monomer forma egy kötőhellyel, a polimer forma viszont két funkcionálisan aktív kötőhellyel rendelkezik. Az IgG molekula Fc részének lineáris szekvenciáit reprezentáló szintetikus peptidek ill. az IgG Fc CH₂ ill. CH₃ doménjét felismerő monoklonális ellenanyagok segítségével feltérképezték azokat a molekulaszakaszokat, amelyek a kötőhelyekkel reagálnak. Megállapították azt is, hogy a két kötőhely funkcionálisan eltér, amennyiben a CH₃ specifikus funkciója csak az IgG molekulával való kölcsönhatás erősítése, míg a CH₂ doménnel reagáló kötőhely továbbítja az FcR-t hordozó sejt felé az aktivációhoz szükséges jeleket.

Kiterjedten tanulmányozták az IgG molekula Fc szakaszának lineáris szekvenciáit reprezentáló szintetikus peptideknek az ellenanyag-termelő sejtek működését szabályozó sajátosságait. Ezek a peptidek ezért potenciális immunmoduláló szerekként is számításba jönnek.

Az ellenanyagokat kötő receptor strukturák mellett tanulmányozták a C3 komplement komponenst kötő sejtfelszíni strukturák, elsősorban az un. C3b-akceptor szerkezeti és funkcionális sajátosságait. Kiemelkedők azok az eredményeik, amelyek azt igazolták, hogy a C3b komplement komponensnek egyes sejtek felszínén található C3b-akceptor strukturákhoz való kötődése stabil hidképződést eredményezhet olyan sejtekkel, amelyek az un. C3-receptorok valamelyikét hordozzák, továbbá hogy ez a hidképződés egyes (pl. citotoxikus) funkciókat jelentős mértékben befolyásol. Ugyancsak elsőként számoltak be arról, hogy a C3b-akceptor kapcsolat az adott sejt FcR-ának funkcióját is szabályozza.

A Magyarországon jelenleg egyetlen immunológiai tanszék megszervezésével, az immunológia rendszeres oktatásának bevezetésével kiemelkedő érdemeket szerzett e tárgy nemzetközi színvonalu hazai oktatásában. A vezetése alatt álló tanszéken több mint 30 biológus készítette el szakdolgozatát és több mint 15 egyetemi doktori értekezés készült el immunológiai té-

makörből. Munkatársai közül ketten szerezték meg a tudományok doktora és négyen a tudományok kandidátusa fokozatot. Rendszeresen részt vesz immunológiai posztgraduális tanfolyamok szervezésében. Ilyen irányú tevékenységének nemzetközi elismerése, hogy két ízben kérték fel nemzetközi (FEBS) immunológiai módszertani tanfolyam szervezésére (1981 és 1986).

Több, nemzetközileg jelentős külföldi intézetben dolgozott, így a Tübingeni Egyetem Belklinikáján, a National Institute of Medical Research-ben, Mill Hill (London), a Birminghami Egyetem Immunológiai Intézetében (UK), a San Franciscoi Egyetem Immunológiai Intézetében.

Több jelentős külföldi kutatócsoporttal tartanak fenn rendszeres kapcsolatot és publikálnak közösen. Egyebek között a Birminghami Egyetem Immunológiai Tanszékével, a stockholmi Karolinska Tumorsebiológiai Intézetével, az Innsbrucki Egyetem Higiéniai Tanszékével, a párizsi Institute Curie Celluláris Immunológiai Intézetével.

Dénes Géza s.k.
r.tag

Ádám György s.k.
r.tag

Név:	BERCZIK ÁRPÁD
Születési idő, hely:	1929., Budapest
Szűkebb szakterülete:	hidrobiológia, ökológia
Akadémiai levelező tagságának kelte:	1982.
Jelenlegi munkahelye:	MTA Ökológiai és Botanikai Kutató Intézet
Beosztása:	igazgató

Berczik Árpád Budapesten, 1929-ben született. 1982 óta az MTA levelező tagja. Az MTA Ökológiai és Botanikai Kutatóintézetének igazgatója, az ELTE másodállású egyetemi tanára.

Hidrobiológus-ökológus-zoológus. Szűkebb tevékenységi köre: áramló vizek ökológiája, sekély tavak hidrobiológiája, Chironomidák rendszertana és ökológiája. Kandidátusi fokozatát 1956-ban, a tudomány doktora fokozatát 1975-ben e tárgykörökben szerezte meg.

Korábban több nagyterjedésű sekély tavunkon többéves vizsgálatsorozattal feltárta az üledék mezofaunájának kvalitatív és kvantitatív viszonyait, populáció dinamikáját, produktívját. Eredményei nemzetközi szinten is figyelemre méltónak bizonyultak. Elsőként állapította meg a Velencei-tó víztereinek mozaikszerű eltéréseit. Uttörő volt a hazai tározók vizsgálata szempontjából a Hámori-tavon végrehajtott komplex hidrobiológiai vizsgálatsorozata. A hazai és dél-európai rizsföldek limnológiai kutatásával e mesterséges asztatikus víz-típus általános jellemzőit nemzetközileg is figyelmet felkel-tő szintézisbe hozta.

Az áramló vizekre vonatkozó kutatásai különböző típusu forrásokra kisvizfolyásokra és a Dunára terjedtek ki. Részletesen feltárta a Duna 420 km-es magyar szakaszának Chironomida faunáját (benthos és periphyton), ehhez hasonló mélységű feldolgozás más nagyobb folyóról nem ismeretes. Általános potamoökológiai megállapításaira külföldön is hivatkoznak. - A Chironomidák rendszertani és ökológiai kutatása keretében, taxonómiai kérdések tisztázása mellett lényegesen gyarapította a hazánkból kimutatott fajok számát, feltárta néhány viztípusunk faunáját, kimutatott egy új rizskártevőt, megállapítva a kártétel lehetséges mértékét és a védekezés alapelveit. - Új ökológiai fogalmat (holo- és hemihydrobiont szervezet) vezetett be.

Az utóbbi időszakban tudományos munkásságát elsősorban az áramló vizek ökológiájának témakörében művelte tovább, a Dunára vonatkozóan a hidrológiai és a biológiai folyamatok összefüggéseinek elemzésével. A Pilis és a Börzsöny patakjainak komplex szemléleti vizsgálatsorozatával hazai viszonylatban úttörő jellegű munkát végzett. Kimutatta hogy e viztípus képviselői eddig elhanyagolt értékes refugiumai a hazai vízi gerinctelen élővilágnak, s hogy e vízfolyásokat is ismételtlen vizsgálni kell a káros antropogén hatások felmérésére, elhárítására. - Az UNESCO Fertő kutatási programjának keretében vizsgálatokat indított a sekélytavak üledékében sajátos termikai viszonyok feltárására. E kutatások általános limnológiai tekintetben is ígéretesek.

Tudományszervező munkája igen széles körű. 12 esztendeje az MTA Ökológiai és Botanikai Kutatóintézetének igazgatója. Az Intézet jó hagyományaira építve olyan személyi és tárgyi feltételeket, munkahelyi légkört teremtett, amely folyamatos, eredményes kutatómunkát tesz lehetővé. Az irányításával kialakított kutatási koncepció szellemében az Intézet bel- és külföldi elismertsége egyértelműen növekedett. - A Fertő és a Pilis Bioszféra Rezervátum kutatási programjának kidolgozásával és a résztvevő közel 40 kutatóhely irányításával eredményesen és jó színvonalon biztosítja részvételünket a megfelelő UNESCO programban. Ezt jelzi, hogy az UNESCO már két tudományos konferenciát szervezett kezdeményezésére hazánkban.

1981 óta tudományos megalapozottsággal, széles körű ismeretekkel és teljes felelősségtudattal vesz részt a Bős-Nagymarosi Vízlépcsőrendszerrel kapcsolatos tevékenységben, ad hoc vagy állandó akadémiai bizottságok tagjaként, külső testületekben az MTA képviselőjeként. Jelenleg is tagja a BNV Kormánybizottságnak. Nemzetközi tárgyalásokon is részt vett, részben szakmai delegáció vezetőjeként. - Az MTA-CsTA közötti egyezmény alapján folyó magyar-csehszlovák közös BNV kutatási programnak 8 éve ő a magyar vezetője.

Nemzetközi vonatkozásban főképpen Ausztria, Csehszlovákia, Franciaország, Lengyelország, NSzK, Románia, Svájc és Svédország szakköreiben értékelik, kiemelkedő tekintélyű a SIL Nemzetközi Dunakutató Munkaközösségének vezető testületében. Több mint 40 esetben járt külföldön, 12 országban tartott előadást, továbbképző tanfolyamot. Hazai UNESCO WHO és FAO projektek megoldásában elismerten jó munkát végzett. Az utóbbi

két évben három nemzetközi szimpoziumon (Győr, Bécs, Ulm) volt felkért előadó és vitavezető a folyami vizlépcsők ökológiai, biológiai hatásának kérdéskörében.

Oktató munkáját, mint az ELTE egyetemi tanára, biológusok és biológus-mérnökök képzésével a hidrobiológia tárgykörében folytatja; folyamatosan irányít doktorandusokat.

Fontosabb szakmai, tudománypolitikai funkciói: TMB Biológiai Szakbizottságának elnöke, MTA Hidrobiológiai Bizottságának elnöke, UNESCO/MAB Magyar Nemzeti Bizottság elnöke, a Magyar UNESCO Bizottság tagja, a Magyar Hidrológiai Társaság alelnöke, a SIL Nemzetközi Dunakutató Munkaközösség magyar nemzeti képviselője, az OPUSCULA Zoologica társszerkesztője, a Hidrológiai Közöny és a Limnologie (Franciaország) szerkesztőbizottsági tagja.

Jelentősebb kitüntetései: Munkaérdemrend (ezüst f. 1981), MTESz-dij (1975), Schafarzik-émlékérem (1979), Vásárhelyi Pál díj (1985), a Haza Szolgálatáért Érdemérem (arany f. 1984), Állami Díj (1988).

Berczik Árpád levelező taggá történt megválasztása óta továbbra is emelkedő színvonalon látja el intézeti igazgatói feladatait, a hazai hidrobiológiai szakterület szellemi irányítását, egyetemi tanárként oktatómunkáját, tudományos iskolájának irányítását. A hidrobiológiai kérdések gyakorlati vonatkozásainak előtérbe kerülése miatt, pl. környezetvédelmi vonatkozásban és kiemelten a Bős-Nagymarosi Vizlépcsőrendszerrel kapcsolatban az átlagot messze meghaladó terheket róttak rá, melyeknek elismerten, tudományos megalapozottsággal, színvonalasan tesz eleget. Vitathatatlan, hogy ez több, jelentős tudományos kutatásának befejezését, publikálását késlelteti. Ugyanezen időben azonban növekvő nemzetközi szaktekintélyét egyértelműen bizonyítják azok a rangos külföldi felkérések, meghívások, amelyek jórészt a leginkább sajátjának tekinthető szakterületeken (áramló vizek, tározók ökológiája, sekély tavak hidrobiológiája) kérték tudományos együttműködését. E körülményt is figyelembevéve megállapítható Berczik Árpádnak megnövekedett tudományos, szakmai elismertsége, amelynek alapján javasoljuk, hogy őt a Magyar Tudományos Akadémia rendes tagjává válassza.

Balogh János s.k.
r.tag

Zólyomi Bálint s.k.
r.tag

Stefanovits Pál s.k.
r.tag

IX. GAZDASÁG- ÉS JOGTUDOMÁNYOK OSZTÁLYA

Név:	HERCZEGH GÉZA
Születési idő, hely:	1928., Nagykapos
Szűkebb szakterülete:	nemzetközi jog
Akadémiai levelező tagságának kelte:	1985.
Jelenlegi munkahelye:	Janus Pannónius Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar
Beosztása:	egyetemi tanár

1985 óta tudományos munkásságának középpontjában az emberi jogok problémaköre, elsősorban a nemzeti kisebbségek védelme állott. E kutatásainak eredményeit a Pécsen 1988-ban közreadott kötetek tartalmazzák. Ezzel párhuzamosan folytatta az államok nemzetközi közösségének fejlődésével - ezen belül Magyarország nemzetközi kapcsolatainak történetével foglalkozó kutatásait. (Magyarország külpolitikája c. 9000 példányban megjelentetett munkája három hónap alatt elfogyott) A humanitárius nemzetközi jog terén végzett munkájáért 1988-ban külön elismerést kapott. Szerkesztette és - részben - írta a "Nemzetközi jog" c. új egyetemi tankönyvet, több nemzetközi jogi szakvéleményt készített, így legutóbb a dunai vizlépcső, majd a nemzetiségek jogai tárgyában.

1981-87 között a JPTE Állam- és Jogtudományi Karának dékánja volt. 1987-ben a Munka Érdemrend arany fokozatával tüntették ki. Ugyanabban az évben Kiváló Társadalmi Munkáért kitüntetést is kapott. Elnöke az MTA Állam- és Jogtudományi Bizottságnak, az MTA IX. Osztálya elnökének helyettese, alelnöke a Pécsi Akadémiai Bizottságnak, tagja a Magyar Vöröskereszt Országos Vezetőségének, az International Law Association magyar tagozatának tagja, a Journal Européen du Droit International szerkesztőbizottságának tagja, a TMB Jogi Szakbizottságának tagja.

Nemzetközi tanácskozáson számos alkalommal képviselte hazánkat. 1985-ben Varsóban, 1989-ben a belgiumi Wegimontban előadója volt a VKNB és a lengyel illetve a belga vöröskereszt által rendezett szemináriumoknak. 1986-ban a Pennsylvániai Egyetemek Konzorciumának meghívására egyhónapos tanulmányuton volt az Egyesült Államokban, előkészítette a JPTE és a Pennsylvániai diákok cseréjére vonatkozó megállapodást 1987-ben a Kanadai Emberi Jogok Egyesületének meghívására a montreali menekültügyi konferencián tartott referátumot. 1988 júniusában a frankfurti Goethe Egyetem által Bad Homburgban a nemzetközi humanitárius jog belső alkalmazásáról rendezett konferencia referense volt, ugyanazon év decemberében Berlinben (NDK) az államok nemzetközi jogi felelősségéről rendezett kerekasztal-konferencián vett részt. 1989. márciusában Párizsban a francia forradalom 200 éves évfordulóján rendezett emlékülés-sorozaton a nemzetiségi jogok ügyében szólalt fel, áprilisban az Európa Tanács meghívására a Strasbourgban az emberi jogok egyetemes érvénye tárgyában rendezett konferen-

cián, szeptemberben Radenciban (Szlovénia) a Pannon Jogásznapok keretében tartott előadást a nemzeti kisebbségek védelméről.

Kovács István s.k.
r.tag

Király Tibor s.k.
r.tag

Név: HOCH RÓBERT
 Születési idő, hely: 1926., Budapest
 Szűkebb szakterülete: közgazdaságtudomány
 Akadémiai levelező tagságának kelte: 1985.
 Jelenlegi munkahelye: MTA Közgazdaságtudományi Intézet
 Beosztása: igazgatóhelyettes

Hoch Róbert 1926-ban született, az MTA Közgazdaságtudományi Intézetének igazgatóhelyettese, a Politikai Főiskola egyetemi tanára. 1985-ben lett az MTA levelező tagja. Számos kitüntetés tulajdonosa, 1986-ban a "Szocialista Magyarországért" kitüntetést kapta. Több mint kétszáz publikációja van, közte öt könyv. Az MTA Közgazdaságtudományi Bizottságának elnökhelyettese, tagja a TMB Közgazdasági Szakbizottságának, valamint az Acta Oeconomica szerkesztőbizottságának.

Hoch Róbert a magyar közgazdaságtudomány kimagasló művelője, mind elméleti téren, mind a gazdaságpolitika segítése terén kimagasló tevékenysége. Levelező taggá választása, 1985 óta tudományos tevékenysége tovább gazdagodott és mélyült, érdeklődésének középpontjában a gazdasági reform és a kibontakozás kérdései állnak. A hivatalos gazdaságpolitikához képest alternatív gazdaságpolitikai koncepciója széles körű visszhangot keltett. Munkásságát, mint tudományosan, szakmailag magas értékű, vitapartneri is elismerik. Tudományos-morális tartása ugyancsak széles körű tiszteletet vált ki.

Ugy látjuk, hogy Hoch Róbert minden szempontból teljesen megfelel az MTA rendes tagjaival szemben támasztott követelményeknek.

Falusné Szikra Katalin s.k.
r.tag

Sipos Aladár s.k.
r.tag

X. FÖLD- ÉS BÁNYÁSZATI TUDOMÁNYOK OSZTÁLYA

Név: BIRÓ PÉTER
 Születési idő, hely: 1930., Budapest
 Szűkebb szakterülete: fizikai geodézia
 Akadémiai levelező tagságának kelte: 1985.

Jelenlegi munkahelye: BME Felsőgeodéziai Tanszék
 Beosztása: tanszékvezető egyetemi tanár

Levelező taggá választása után folytatta iskolateremtő kutatásait a geodéziai helymeghatározó adatok és a nehézségi erőter, illetve a bennük bekövetkező időbeli változások kapcsolatának feltárására. Így, a geodézia és a geofizika határterületén interdiszciplináris kutatást végez, amely jelentős részében a geodinamika területére sorolható. A témában személye körül a tanszékén tudományos iskola alakult ki, melynek tagjaival kiterjedt modellszámításokat végzett feltételezeten kívül pontos elhelyezkedésű, 400 éves periodussal elmozduló belső földmag áthelyeződése következtében várható erőter és geoidmagasság-változásokra (Biró et al.: Modeling of secular variations in gravity and geoidal undulations. Per.Pol.CE. 30/1-2, 22-36, 1986).

Korábbi javaslataival ő is hozzájárult ahhoz, hogy a Nemzetközi Geodéziai Szövetség 1983.évi közgyűlésén nemzetközi munkacsoportot állított fel abszolút nehézségi világhálózat létrehozásának tudományos előkészítésére. Ennek tagjaként munkatársaival értékes eredményekkel járult hozzá az együttműködéshez (pl. Biró et al.: An estimation on the needed number of stations in the IAGBM. Bull.Inf. BGI 57, 82-96, Toulouse 1985).

Kezdeményezése és javaslata alapján a Nemzetközi Geodéziai Szövetség 1987.évi közgyűlésén nemzetközi munkacsoportot szervezett a nehézségi erőter globális változásai geodinamikai hatásainak vizsgálatára, így az általa felvetett téma kutatása jelenleg már nemzetközi méretekben folyik, ami a kezdeményező tudományos elismertségét mutatja.

A témakörben elért eredmények összefoglalását akadémiai székfoglaló előadásának kibővített írásos anyaga tartalmazza magyar nyelven (Biró: A nehézségi erőter időbeli változásának geodéziai hatása. Akadémiai Kiadó, 1988).

Utóbbi időben a nehézségi erőter matematikai leírása a geodézia és a geofizika által használt matematikai-fizikai fogalmak pontosítására fordította figyelmét. Kutatásai nyomán (pl. Biró: Zum Begriff "Schwere" ...Zeitschrift f. Verm.wesen 114, 209-218, és Biró: What is gravity in fact? Edinburgh 1989) javaslatot kezdeményezett a Nemzetközi Geodéziai Szövetségben az ezzel kapcsolatos jelenlegi gyakorlat megváltoztatására. A kialakult tudományos vita folyamatban van.

A tudományos társadalmi közéletben meglévő széles körű tevékenysége mellett újabb megbízatások jellemzik elismertségét. A Bajor Tudományos Akadémia Német Geodéziai Bizottsága levelező taggává választotta, tanszékvezetői feladata mellett igazgatói megbízatást kapott. A Geodézia és Kartográfia folyóirat szerkesztőbizottsági tagja lett.

Elismerten magas színvonalon folytatja egyetemi oktató-nevelő munkáját. A hallgatói véleményezések alapján a Kar egyik legkiválóbb előadó tanára.

Hazay István s.k.
r.tag

Barta György s.k.
r.tag

Név: ENYEDI GYÖRGY
 Születési idő, hely: 1930., Budapest
 Szűkebb szakterülete: terület- és településfejlesztéssel kapcsolatos alapkutatások
 Akadémiai levelező tagságának kelte: 1982.
 Jelenlegi munkahelye: MTA Regionális Kutatások Központja
 Beosztása: főigazgató

Levelező taggá választása óta új akadémiai intézményt fejlesztett ki, amelynek célkitűzését, kutatási irányát - a magyar településhálózat és gazdasági körzetek tervezéséhez - széles körűen megalapozta. Enyedi György a magyar gazdaságföldrajz vezető egyénisége. Tudományos eredményei nemcsak a magyar földrajzban és regionális tudományok terén irányt mutatóak és alapvetőek, hanem azokkal a nemzetközi földrajztudomány terén is számottevő elismerést mondhat magáénak. A Nemzetközi Földrajzi Unió 1984 és 1988-ban ismételten alelnökévé választotta.

Kitűnő szakelőadó, a pécsi Janus Pannónius Tudományegyetem tanára, emellett számos külföldi egyetemen és kongresszuson tudományos előadásaival sikeresen képviseli a magyar geográfiát. Több USA egyetemen hosszabb időn át vendégprofesszor-ként is működött.

Tudományos kutatásait és előadásait - a földrajz, a település és a társadalom, a városnövekedés szakaszai, a környezetpolitika, a mezőgazdaság hatása a falusi térség fejlődésére témakörökben - hét tanulmánykötetben foglalta össze, melyek közül 4 idegen nyelvű és 3 társszerzős kiadvány szerkesztője is volt. Ezek mellett a levelező taggá választása óta több mint 70 tanulmányt tett közzé (magyar, angol, orosz és francia nyelven, lásd részleteiben a publikációs jegyzéket, 1.sz. melléklet.). Tanulmányaiban kiemelkedő szerepet játszanak a magyar településhálózat átalakulásáról a magyar falvak helyzetéről és jövőjéről, a településpolitikáról szóló elemzések és prognózisok. A terület- és településfejlesztéshez, a társadalmi folyamatok térbeli feltárásához kapcsolódó tudományos kutatások főirányainak és feladatainak megalapozását több innovatív tanulmánya szolgálta eredményesen.

Igen aktív tudományos- és társadalmi-politikai tevékenységet fejt ki, többek között elnöke az MTA Regionális Bizottságának. Tiszteleti tagja több ország földrajzi társaságának.

Fentiek alapján Enyedi Györgyöt az MTA rendes tagságára ajánlunk.

Nemecz Ernő s.k.
r.tag

Pécsi Márton s.k.
r.tag

Grasselly Gyula s.k.
r.tag

Név: MÉSZÁROS ERNŐ
 Születési idő, hely: 1935., Budapest
 Szűkebb szakterülete: meteorológia
 Akadémiai levelező tagságának kelte: 1985.
 Jelenlegi munkahelye: OMSz Központi Légekőrfizikai Intézet
 Beosztása: igazgató

Kutatási területe kezdetben a felhő- és csapadékképződés mikrofizikájának tanulmányozása volt. A kondenzációs és jégmagvak szerepét betöltő aeroszol részecskék tulajdonságainak vizsgálatán keresztül igen korán felismerte a környezetvédelem légköri vonatkozásainak egyre növekvő fontosságát, és ezért figyelme már husz esztendővel ez előtt a légköri aeroszol fizikai és kémiai sajátosságainak az elemzésére terelődött. Ebben a témakörben két könyve (egyikük az Elsevier kiadásában), továbbá hazai és nemzetközi folyóiratokban százon felüli számú publikációja jelent meg; közülük többet uttörő munkának ítélt meg a nemzetközi tudományos társadalom. Kutatásainak elismerését bizonyítja, hogy az Université de Bretagne Occidentale /Brest/ 1983-ban tiszteletbeli doktorrá avatta; rangos folyóiratok (Tellus, Atmospheric Environment, Journal of Atmospheric Chemistry, Pollution Atmospherique) választották be szerkesztőbizottságaik tagjainak a sorába; tagja az IUGG levegőkémiai és globális légszennyeződési bizottságának, valamint a WMO légköri tudományok bizottságának. Komoly részt vállalt a WMO háttérszennyezettség-mérő világhálózata távolkeleti és afrikai részének a kialakításában; vezetője a WMO 1978 óta Budapesten működő légszennyezettségmérési oktatási központjának.

Mészáros Ernő munkásságának hazai elismerését a Munka Érdemrend ezüst(1976), majd arany fokozatának (1982) odaitélése fémjelzi. A kandidátusi fokozatot 1966-ban, a doktori fokozatot 1970-ben szerezte meg; az ELTE címzetes egyetemi tanára; 1985 óta az Akadémia levelező tagja. Számos bizottságban tölt be tisztséget: a X.Osztály elnökhelyettese, a Meteorológiai Tudományos Bizottság elnöke, az Időjárás szerkesztőbizottságának elnöke, a Közlekedési Környezetvédelmi Tanács elnöke, Budapest Főváros Tanácsa Környezet- és Természetvédelmi Bizottságának szaktanácsadó testületi elnöke. Hazai és nemzetközi fórumokon a környezetvédelemmel kapcsolatos témakörökben igen aktív és eredményes tudományos és társadalmi tevékenységet fejt ki.

Mészáros Ernő levelező tagot a fentiekben vázolt munkássága alapján az Akadémia rendes tagjává megválasztani ajánljuk.

Nemecz Ernő s.k.
r.tag

Czelnai Rudolf s.k.
r.tag

Grasselly Gyula s.k.
r.tag